Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 77 (13566) | 1974 оной апрелиин 2, вторник | Сэн 2 мүнгэн

Тодорхойлхы жэлэй габшагай алхамууд

ТҮГЭС БЭЛЭМДИ

...най ажахы юһэ мян... гектар тараалан... Үнгэрэгшэ жэлдэ ...0 гектарта шэнииcэ, ...р мянга гарандань обёос ...ан байгаабди. Зунай ...ын һарада орооһото ...лнуудай гараха үедэ ... нойтон тон багаар ..., намартаа хэдэн сүүд... үргэлжэлһэн хура бо... ургаса хураалгада тон ...р һаад тодхор татаһан ... Иимэ байдал ганса... манай колхоздо тохёол... ...ашэ, мүн аймагай бусад ...нууд ехэ хохидолдо ...һэн. Сагай уларилай ... тааламжагүй байгаа... ...ааань, механизаторнууд... гектар бүриһөө дунда ...р 9,6 центнер орооһо ... хураажа абаа. Энэ ха... манай механизаторнуу... бүхы колхознигуудай ...олгын аша үрэ мүн ... хэлэхэ хэрэгтэй.

Хабарай тарилгые һайн ...артайгаар, агротехниче... бүхы заабаринн ёһоор ...он болзорто үнгэргэ... ...й ашаар ажахы бүхэн ...ьше ган гасуур жэлдэ ...о тараанай тогтууритай ... ургаса абадаг болон... Энэ харюусалгатай үедэ ...озой правлени, партком, ...ной Совет механизатор... ...айгаа нягта холбоотой... хүдэлдэг, ажалайнь ...рые наринаар шалгадаг ...алтай. Арадай хинал... ...бүлэгүүд хүн бүхэнэй ... ажалые шалгадаг ... Халаанай һэлгэсэлдэхэ ...рта заабол нэгэ хүн ...сажа, үнгэрһэн халаан... ...эн хэды шэнээн, ямар ...ртайгаар газараа хаха... ...эһэн сэгнэлтэ хэдэг. ...анэй ашаар механиза... ...дайнгаа харюусалгые ...лүүлдэг болообди.

...э жэлэйнгээ хабарай ...гада механизаторнууд... һайн бэлэдхэлтэй оро... Гэнжэтэ 29 трактор бэлэн, мөөртэ 23 тракторай 21-нүнь заһабарилагдажа дүүргэгдээ. Плуг, сеялкэнүүд, борной болон культиваторнууд бултадаа бэлэн болгогдоһоор үнинэй. Минеральна үтэгжүүлтэ оруулха түхеэрэлгэнүүд, кукуруза таридаг сеялкэнүүд бэлэн болгогдоо. Сагай дулаарха бүри механизаторнуудай бэеэ зэһэжэ, «добтолгодо» орохо оньһон техникынгээ шанарые үшөө дахин наринаар шалгана.

Энэ харюусалгатай хаһада манда 121 механизатор хабаадаха байна. Даб дээрээ 80 хүн үглөөшье гарахаар бэлэн. 21 залуу механизаторнуудай ниитэ һуралсалда ябалсажа, тараашанай мэргэжэл шудална. Энээнһээ гадна Бургалтайн дунда һургуули хабарай тарилгын үедэ хүдэлхэ 24 хүниие һургажа, халаанай механизаторнуудые бэлдэжэ байнхай. Бидэнэр гэнжэтэ бүхы тракторнуудаа хоёр халаандаа хүдэлгэхөөр хараалнабди. Тарилгын түлэг ябажа байха үедэ дутуу дунданууд яһала үзэгдэдэг. Тэдэниие уридшалан хаража, зайсуулха хэмжээнүүд манда абтанхай.

Манай колхозой гурбан отделенидэ полевой стан бии юм. Тэндэ эдеэ хоол бэлдэжэ, энэ харюусалгатай үедэ ажаллажа байһан механизаторнуудые заашье һаатуулхагүйн тула халуун эдеэгээ тараалан дээрэ абаашаха байнабди. Механизаторнуудые ажалдань шэрэхэ, абаашаха автобусууд бии. Мүнөөшье механизаторнуудые долоон хоногтоо нэгэ удаа автобусоороо шэрэнэбди. Энэ үдэр механизаторнууд ажалһаа сүлөөлэгдэнэ. Үдэрэйнь дунда зэргын салин тэдэнэртэ түлэгдэнэ. Тиимэһээ механизаторнуудай ажалай эдэбхи дээшэлнэ.

Мүнөө колхоз доторнай нэгэдэхи классай 12, хоёрдохи классай 18 механизатор хүдэлнэ. Эдэ нүхэднай трактор, комбайнине жолоодохоһоо гадна, ямаршье орёо оньһон техникэ хүдэлгэжэ шадаха хүнүүд юм. Нилээд олон механизаторнуднай автомашина жолоодохо үнэмшэлгэтэй.

Тарилгын үедэ механизаторнууд болон бригаданууд хоорондын социалис мүрысөөн һайнаар эмхидхэгдэдэг гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Мүрысөөнэй дүнгүүд таба-табан хоногтоо согсологдожо, илажа гарагшадта дамжуулгын Улаан вымпел барюулагдадаг. Хабарай тарилгын һүүлдэ, намартаа ургаса хураалгын дүнгүүдээр социалис мүрысөөнэй гуримай үндэһөөр шагнал, бэлэгүүд барилгдана.

Манай суута механизатор, Ажалай Улаан Тугай орденой кавалер Михаил Иванович Усов, кукуруза ургуулагша Иннокентий Гарифович Гарифулин, Прокопий Хамаганович Иванов, Виктор Дашабылович Бадмаев, залуу механизатор Бато-Мунко Баинов, Владимир Чесноков болон бусад үнгэрһэн хабарай тарилгын, тарян хураалгын үедэ һайнаар ажаллажа гараад, энэ жэлэйшье социалис мүрысөөндэ илалта туйлахаар бэеэ зэһэнхэй, дээшэлһэн социалис уялгануудые абаа.

КПСС-эй ЦК-гай Хандалгада харюу болгон, хабарай тарилгые саг болзортонь һайн шанартайгаар дүүргэхэ уряа доро механизаторнуднай эршэтэйгээр ажаллажа, оньһон техникээ һайн шанартайгаар заһабарилжа, энэ харюусалгатай ажалдаа түгэс бэлэн болоод байна.

А. РУКАВИЦЫН,
«Мир» колхозой ахамад инженер.

Зэдын аймаг.

Степан Николаевич Федоров гушадахи жэлээ Кабанскын аймагай «Байгал» колхоздо загаһашанаар хүдэлнэ. Энэ олон жэл соо далай дээрэ загаһа барижа, баян дүршэлтэй болоо.

«Байгал» колхозой бэрхэ загаһашад Степан Николаевич Федоровой хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив нёдондо жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэжэ, гүрэндэ ехэ загаһа тушааһан юм. Энээниинь парти, правительство үндэрөөр сэгнэжэ, һаяшаг Октябриин Революциин орденоор шагнаба. С. Н. Федоровой даадаг бригадын коллектив дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхээр уялга абанхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Байгал» колхозой загаһашадай бригадын бригадир С. Н. Федоров.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

БЭРХЭШЭЭЛҺЭЭ ТУНХАРИНГҮЙ...

Тугаар хада хойто орьёлнуудай оройдо баглайран байһан үүлэн хабшал хүнды уруу унжалдахадаа, гэнтэ саһаар бударжа, һалхинда үлеэлгэн, Алаг шулуун нютагай айлнууд соогуур хиидэжэ эхилбэ. Бригадын Шарлай Чултымович:

— Хоёр-гурбан үдэрөөр хагсуурхаяа забдаба гээшэ ха. Малда, хай, угаа хэсүү болоод байна даа. Энэ жэл саһан ехэ. Тиихэдэ үшөө дээрэһээнь ороод һалахагүй,— гэжэ хэлэнэ.

Бригадирай зобохоншье буруу бэшэл даа. Юуб гэхэдэ, юумэн бүхэнэй түлөө харюусаха баатай ха юм. Республикымнай захын аймагай нэгэн Ахада гол түлэб хайнаг, һарлагуудые баридаг заншалтай. Энэншье буруу бэшэ. Хайнаг, һарлагууд шэрхи, һарьдаг, хабшал өөдэ гаража, эдихэ ногоогоо бэдэрдэг. Гол горхо зайгаад, орьёл уулануудай хаяа тойроод ургаһан хяаг үбһэн зузаан саһанда хушагдашоод, хайнаг, һарлагууд, нютагай үүлтэрэй үнеэд эгсэ үндэр һарьдагай ногоондо дүүлинэ.

Зун болоходо, голой тохойгоор, шэбэр бургааһаар бүрхөөгдэһэн хүнды жалгануудаар ногоон бужаганан гарадаг. Ябахада ногоон элбэг. Теэд түбэгынь гэхэдэ, сабшалангайнгаа ехэнхи талмайе гараар сабшажа, соможо абадаг байха юм. Хажуур дааха хүн бүхэн үбһэндэ гарадаг, малшад өөһэдөө малдаа барагсаан тэжээл хоолынь бэлдэдэг.

Жэлэй дүрбэн үеын хүдэлмэриие эмхидхэхэ, зүб мүрөөр ябуулхые оролдодог хүн бригадир ааб даа.

Шарлай Чултымович Будаевай зоотехнигээр хүдэлжэ байһыень колхозой правлени бригадир болохыень гуйһан юм. Үнинэй коммунист Будаев арсажа шадаагүй. Бригадаяа түрүү зэргэдэ гаргахын түлөө хоёрдохи жэлээ оролдосотойгоор ажаллана.

Шарлай Чултымовичтай таруу гэрнүүдэй дундуур ябаһаар ябажа, эгээ урда захын айлда хүрэжэ ерэбэбди. Энэмнай түрүү һаалишан Ешин-Хорлo Дамбаевнагайхи гээшэ. Бага наһанһаа хойшо малда ябаһан Будаева нютагай үүлтэрэй 21 үнеэ даажа абаад, амжалтатай хүдэлнэ.

Уданшьегүй уужам һаруул гэр соонь арбаад малшад сугларжа, хэжэ байһан ажал тушаагаа бригадиртаяа хөөрэлдэбэ.

— Хүхэ һолоомо ехээр таридаг һаа, — гэжэ нэгэ һаалишан дурадхал оруулба.

190 гектар газарта хүхэ һолоомын ургуулагдадаг, гектар бүриһөөнь 10 центнер ургаса хураагдадаг байха юм.

Малшадайнгаа оруулһан һанамжа, дурадхалнуудые Шарлай Чултымович партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсүүлхэ дүүрэн эрхэтэй ха юм.

Эндэ дүршэлтэй һаалишан Евдокия Аюшеевна Ивановатай, хуушанай малшан Дамдинжаб Нохолеевич Очировтай танилсажа, хэжэ байһан хүдэлмэреэрнь һонирхогдоо һэн.

Энэ жэлдэ саһанай ехэ, зундаа сула бороо хура орожо, үбһэнэй бага абтааашье һаа, бэрхэшээлһээ тунхарингүй, оролдосотой һайнаар хүдэлжэ, 20 үнеэдһээ 18 тугал абажа, үдэртөө үнеэн бүриһөө 2,5 килограммһаа доошо бэшэ һү һааха уялгаяа дүүргэжэ байһандань баясагдаа бэлэй.

Энэ хэрэгтэ коммунист Шарлай Чултымович өөрынгөө хубитые бүри ехээр оруулхые оролдоно.

Ц. ХАМАЕВ.

...УРМА ЗОРИГТОЙГООР АЖАЛЛАНА

Елизавета Жамсарановна ...аповагай нэрэ обог мэ...гүй малшад Бэшүүр ню...а тон үсөөн байха. Хэжэ... ...жэ байһан ажалдаа ... зүрхэнһөө оролдодог ...д урдаа табиһан зорил...даа үлүүлэн дүүргэдэг, ...а хүдэлдэг нүхэд соо... ...онсо шалгаржа, нютаг ...даа алдар суутай боло... ...эшэ. «Дружба» колхо... түрүү һаалишан Елиза... Жамсарановна эгээл ...рты бэрхэ хүнүүдэй нэ... ...юм. Түсэбтэ табан жэлэй ...дахь гурбадахи жэлдэ ... дүршэлтэй һаалишан ...балжа байһан үнеэн бү... 2750 килограмм һү ...а, ехэ һүнэй түлөө дэл... ...социалис мүрысөөндэ ...оһон, олохон шадамар ...ә һаалишадые ахижа га... Нүхэр Цыдыпова һүү... гурбан жэлэй туршада ...имэ һайн үрэ дүн туй... нилээд дүршэлтэй бо... ...оо бултанда гэршэлээ. ...лаһан амжалтаараа ...э болоһон һаалишанай ...б суглаануудта хэлэһэн ...рэнтэ бэшэ шагнаһан... ...һаа уулзажа, ажал хэрэг тухайнь хөөрэлдэхэ тохёолдоогүй байһан. Мэнэ һая албанай хэрэгээр «Дружба» колхозоор ябахадаа, Елизавета Жамсарановнае ажалдань золгожо, ажал хэрэгээрнь һонирхобоб. Даруу номгон зантай энэ ашалша бэрхэ эхэнэр өөрынгөө ажабайдал тухай иигэжэ хөөрэбэ:

Би өөрөө Хилгантынби. Һаалишанаар хүдэлжэ эхилһээр хорин жэл болооб. Найматай болоогүй байхадамни эхэмнай наһа дүүрэһэн юм. Эхэһээ гээгдэжэ, эсэгэтэеэ үлэһэн үхибүүд үншэрэн зобонгүй совет гүрэнэй аша туһаар өөдөө болообди. Ахамни городто ажаһууна. Эгэшэ, дүү басагадни мүчөө гэр бүлэтэй болонхой. Маанадай эгэшэ Бадмацу СССР-эй Верховно Соведэй зургаадахи зарлалай депутат байһан юм, магад дуулаһаншье байжа болохот.

Елизавета Жамсарановна юһэн хүүгэдэй эхэ юм. Нүхэрынь түрэл ажахыдаа механизатораар ажаллана. Бальжидма — ехэ басаганиинь арбадахи класс амжалтатайгаар дүүргэһэнэй удаа нютагтаа үлэжэ эхэтэеэ хамта ажаллана.

Һаалишан хамта хүдэлдэг нүхэд тухайгаа урин дулаанаар хөөрэхэ зуураа, өөрынгөө зарим тэды һанамжа тухай иигэжэ хэлээ һэн:

— Бидэ урдаа табиһан зорилгонуудаа үлүүлэн дүүргэхын тула үдэрһөө үдэртэ ажалланабди. Хаяада ажаллажа байһан маниие ондоо газарта нүүлгэхэ тухай хөөрэлдөөнүүд һүүлэй үедэ гарадаг болонхой. Энэниие тон буруу гэжэ һанаха байнаб. Һайн бэлшээридэ ябаһан үнеэдһээ хэзээшье ехэ һүн абтадаг гээшэ. Хүтэлбэрилэгшэднай эдэ бүгэдыемнай хараадаа абажа, энэ шиидхэбэреэ ондоо болгохо бээзэ гэжэ найдаха байнам.

Хаягай һүнэй фермые даагша Содном Доржиевич Ленхоев мүн лэ энэ шухала асуудалые тоо баримтаар гэршэлэн, манда иигэжэ хэлэбэ:

— Манай коллектив 90 үнеэнһээ жэлэй туршада 2070 центнер һү һааһан байбал, Хуурай-Горхоной һаалишад 250 үнеэнһээ тэды шэнээниие абана. Үнгэрэгшэ жэлдэ манай колхоз үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1800 килограмм һү абаһан байбал, һаалишаднай энэ хугасаада һаруулһалжа байһан үнеэн бүриһөө 2300 килограмм һү һаагаа. Урдань манай Хаягай фермэ үүлтэртэ үнеэдэй гэжэ тоологдодог байһан. Ниитынгээ адууһа малай үүлтэр һайжаруулжа, үнеэдэйнгээ тоо олошоруулаа һаамнай ехэ һүн һаагдаха һэн.

Хаягай фермын коллектив гүрэндэ һү худалдаха нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхэ зорилготой. Энэ ажалша бэрхэ коллектив түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлдэ габшагай бэрхээр ажаллажа, урда жэлнүүдтэ туйлаһан амжалтаяа бүри арьбадхаха бээзэ гээд найдагдана.

Е. УТЕНКОВ.

Бэшүүрэй аймаг.

РОССИН АЖАЛАЙ ЭРШЭТЭ АЛХАМ

1974 оной, түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө орон доторнай дэлгэрһэн социалис мүрысөөн аша үрэ ехэтэй дүнгүүдые асарна. Россиин Федерациин промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд продукци үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ худалдаха кварталайнгаа түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ. ТАСС-ай корреспондентын гуйлтаар РСФСР-эй ...гай энэ мэдээсэлые РСФСР-эй Госпланай түрүүлэгшын орлогшо Н. С. ЗЕНЧЕНКО иигэжэ тайлбарилна:

...КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1973 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые, партида, совет арадта КПСС-эй Центральна Комитедэй ...һан Хандалгые, 1974 ондо бүхэсоюзна социалис мүрысөө ...үүлхэ тухай КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Со..., ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ... тогтоолнуудые Россин Федерациин арад зон ажалай ба ...тическэ ехэ дэбжэлтэтэйгээр ...ан байна.

Түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи ...э ажалай шэнэ илалтануу... туйлаха гэһэн партиин уряа... Россин ажалшад халуунаар ...жа, 1974 ондо үндэр ехэ ...алис уялгануудые абаа. Эдэ... бэелүүлхэ замда бата най... ...тай алхам хэгдэнэ.

1974 оной нэгэдэхи кварталда промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 1973 оной январь-март һарануудайхитай жэшэбэл, 7 процентын орондо 9 процентээр дээшэлүүлэгдээ. Промышленна продукциин ургалтын процент бүхэн — хэдэн арбаад миллион түхэриг мүн. Энэ жэлэй нэгэдэхи кварталда республика дотор промышленна продукци үйлэдбэрилгын хэмжээн, нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, олон миллион түхэригөөр нэмэһэн байна. Түүхэй эд, материал, электрын элшэ хүсэ алмаһанай материальнотехническэ арга нөөсэнүүдые һайнаар ашаглаһанай ашаар нилээд ехэ продукци үйлэдбэрилэгдөө.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар энэ ургалтые 80 гаран процентнь абтаа. Үнгэрһэн жэлэй кварталайхитай жэшэхэдэ, ажалай бүтээсэ 8 шахуу процентээр дээшэлээ. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын түлөө ажалшадай коллективүүдэй техническэ хүгжэлтэ дэбжэлтые улам түргэдхэлгын аша үрэ болоно. Хэдэ хэдэн предприятинуудта хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай тооѐ олошоруулангүй, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар промышленна продукци үйлэдбэрилгын хэмжээн улам ургаһан байна гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Түлишын-элшэ хүсэнэй һалбаринуудай хүдэлмэрилэгшэд Россин Федерациин промышленна үйлэдбэриин хүгжэлтэдэ ехэ туһа хүргэнэ. Жэшээлхэдэ, Москва шадарай шулуу нүүрһэнэй бассейнэй ажалшад кварталайнгаа даабариие болзорһоонь урид дүүргээ. Республика дотор түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо ехэ нефть, шулуу нүүрһэн абтаһан, электрын элшэ хүсэн үйлэдбэрилэгдэһэн байна. Металлургнууд эрхим һайнаар хүдэлөө: шэрэм, булад, хара металлнуудай прокат хайлуулга үргэдхэгдөө. Синтетическэ дабирхай, бусад хэдэ хэдэн продукцинуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэгдээ.

КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдые бэелүүлэн, Россин Федерациин ажалшад арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбрилгээ саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байна. Нэгэдэхи кварталда гүрэнэй түсэбөөр хараалагдаһанһаа ехэ бүд нэхэгдээ, эдеэ хоолой, загаһанай продукци, малай тоһон, сагаан эдеэн, кондитерска зүйлнүүд, консервэ, аяга амһарта, мебель ба бусад эдлэл хэрэгсэлнүүд үйлэдбэрилэгдөө.

Республикын арадай ажахын олон һалбаринуудаар түсэбтэ табан жэлэй даабаринууд амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна гээд Н. С. Зенченко хөөрэлдөөнэй түгэсхэлдэ хэлэбэ. Гэхэтэй хамта, үшөө олохон предприятинууд, үйлэдбэриин зарим һалбаринууд түсэбтэ табан жэлэйнгээ даабаринуудые дүүргэжэ шадаагүй.

Экономикоёо хурдан түргөөр хүгжөөхын тула түсэбтэ табан жэлэй үлэһэн хоёр жэлэй турша соо гээгдэлээ усадхажа, түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые заабол дүүргэхые туйлаха гээшэ гол зорилгомнай болоно гэжэ КПСС-эй ЦК-ай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев КПСС-эй Центральна Комитедэй декабриин (1973 он) Пленум дээрэ тэмдэглээ һэн. Хүдэлмэриин газар бүхэндэ, ажалшадай коллектив бүхэндэ ямар асари ехэ арга нөөсэнүүд бии гээшэб гэжэ республикын новаторнуудай үйлэдбэриин түрүүшүүлэй жэшээ элирхэйлэн харуулна. Эдэниие элирүүлэн нээжэ, үйлэдбэридэ ашаглахын тула ажалшадай коллективүүдтэ эмхидхэлэй, политическэ суртал бодолой-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин улам бүри үндэр хэмжээндэ гаргаха гүрэнэй даабари ба социалис уялгануудые дүүргэхэ талаар таарамжатай байдал байгуулха шухала.

(ТАСС).

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СССР-эй ЮҺЭДЭХИ ЗАРЛАЛАЙ ВЕРХОВНО СОВЕДТЭ ҺУНГАЛТА ҮНГЭРГЭХЭ ҺУНГУУЛИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИССИИЕ БАТАЛХА ТУХАЙ

«СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалта үнгэргэхэ тухай дүримэй» 36-дахи, 37-дохи статьянуудай үндэһөөр СССР-эй Верховно Соведэй Президиум иигэжэ тогтооно:

СССР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведтэ һунгалта үнгэргэхэ Һунгуулиин центральна комиссиие ниитын эмхинүүдэй, ажалшадай бүлгэмүүдэй ба коллективүүдэй түлөөлэгшэдһөө бүридүүлэн баталха:

Һунгуулиин центральна комиссиин түрүүлэгшэ **Федосеев** Петр Николаевич — СССР-эй Наукануудай академиин эрдэмтэд ба научна хүдэлмэрилэгшэдһөө.

Һунгуулиин центральна комиссиин түрүүлэгшын орлогшо **Николаева-Терешкова** Валентина Владимировна — Совет эхэнэрнүүдэй комитедһээ.

Һунгуулиин центральна комиссиин секретарь **Капитонов** Иван Васильевич — Соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй профессиональна союзһаа.

ҺУНГУУЛИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИСИИН ГЭШҮҮД:

Аксенов Александр Никифорович — Белоруссиин коммунистическэ организациһаа.

Алымбеков Накайбек — «Киргизавтомаш» заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадһаа, Киргизэй ССР-эй Фрунзе хото.

Аристов Борис Иванович — Ленинградай городской коммунистическэ организациһаа.

Артоболевский Иван Иванович — «Знание» гэжэ бүхэсоюзна бүлгэмһөө.

Асатиани Владимир Алексеевич — Тбилисиин Димитровэй нэрэмжэтэ авиационно заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба алба хаагшадһаа, Грузиин ССР.

Арутюнян Тамара Задоевна — Армениин ССР-эй Арташатска районой Кахцрашен тосхоной колхозой колхознигуудһаа.

Барноева Муяссар — Узбегэй ССР-эй Бухарска областиин Ромитанска районой Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой хүдэлмэришэд болон алба хаагшадһаа.

Беткер Вильма Йоханнесовна — Эстониин ССР-эй Пайдеска районой «Каардивяэлане» колхозой колхознигуудһаа.

Бокарев Анатолий Тимофеевич — Свердловско областиин Нижнетагильска В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ металлургическа комбинадай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба алба хаагшадһаа.

Вышку Василий Константинович — Молдавиин Залуушуулай Ленинскэ Коммунис Союзһаа.

Греков Леонид Иванович — Московско городской коммунистическэ организациһаа.

Гусейнова Зулейха Исмаил Кызы — Профессиональна Союзуудай Азербайджанай республиканска Соведһээ.

Епишев Алексей Алексеевич — Арми, авиаци ба флодто туһа хүргэдэг һайн дураһай бүхэсоюзна бүлгэмэй Центральна Комитедһээ (ДОСААФ).

Лине Велта Мартыновна — Латвиин ССР-эй А. Упитын нэрэмжэтэ гүрэнэй академическэ драмын театрай зохёохо хүдэлмэрилэгшэдэй, хүдэлмэришэдэй ба алба хаагшадай коллективһээ.

Лутак Иван Кондратьевич — Украинын коммунистическэ организациһаа.

Мухамедкулова Марьям Мухитдиновна — Таджигай Абуаль Ибн-Синын нэрэмжэтэ гүрэнэй медицинскэ институдай студентнэрэй, багшанарай ба алба хаагшадай коллективһээ.

Прохоров Василий Ильич — Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Соведһээ.

Сандибеков Назарбек — Казахай ССР-эй Кустанайн областиин Урицка районой «Тагильский комсомолец» гэжэ совхозой хүдэлмэришэд болон алба хаагшадһаа.

Таимова Бостан Азановна — Туркмениин ССР-эй Наукануудай академиин эрдэмтэд ба научна хүдэлмэрилэгшэдһөө.

Тяжельников Евгений Михайловичта — Залуушуулай Бүхэсоюзна Ленинскэ Коммунис Союзһаа.

Чаковский Александр Борисович — СССР-эй Уран зохёолшодой холбооһоо.

Шакиров Назип Васикович — Башкирай АССР-эй Уфагай нефть болбосоруулдаг заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадһаа.

Шатохин Анатолий Васильевич — Украинын ССР-эй Донецкэ областьдохи «Красноармейскуголь» комбинадай «Родинская» шахтын хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба алба хаагшадһаа.

Янкаускас Александр Александрович — Эд хэрэглэмжын бүлгэмүүдэй Литвагай республиканска Союзай правлениһээ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1974 оной мартын 29.

ҺУНГУУЛИИН КОМИССИДА ТҮРҮҮШҮҮЛ ДЭБЖҮҮЛЭГДЭНЭ

УЛААН-ҮДЭ

Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай хамтын суглаан апрелиин 1-дэ болохо, СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ һунгалта үнгэргэхэ Буряадай АССР-эй һунгуулиин комиссиин составта кандидадые дэбжүүлбэ.

Тус заводой партийна организациин секретарь Л. Скакалин үгэ абажа, һунгуулиин комиссиин составта кандидадаар заводойнгоо слесарь, Социалис Ажалай Герой Владимир Иванович **Немочиниие** дэбжүүлбэ.

— Владимир Иванович заводто хүдэлһэн саг соогоо ажалай габьяа харуулжа, үндэр үрэ дүнгүүдые туйлаһан байна. Дүй дүршэлөөр баян мэргэжэлтэ байһан тула заводойнгоо залуушуулые мэргэжэлдээ һургадаг, тэдэнэйнгээ дунда хүмүүжүүлхы ехэ хүдэлмэри ябуулдаг юм. Бидэ, заводой хүдэлмэришэд, Владимир Ивановичые республикын һунгуулиин комиссиин составта үнэн зүрхэнһөө баясан дэбжүүлнэбди, — гээд нүхэр Скакалин хэлэбэ.

Заводой хүдэлмэришэд Х. Емельянов, А. Капустина, Н. Рубина гэгшэд нүхэр Немочинэй кандидатурые дэмжэн һайшаабад.

Комбинадай хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй ба алба хаагшадай суглаан СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ һунгалта үнгэргэхэ Буряадай АССР-эй һунгуулиин комиссида нүхэр В. И. Немочиниие нэгэн һаналаар дэбжүүлбэ.

Г. ХАРЧЕНКО.

ХЯАГТЫН АЙМАГ

СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ һунгалта үнгэргэхэ Буряадай АССР-эй һунгуулиин комиссиин составта кандидадые дэбжүүлгээр Хяагтын аймагай «Родина» колхозой гэшүүдэй хамтын суглаан болоо. Тус суглаае колхозой партийна организациин секретарь И. М. Степанов нээгээд, механик-контролер С. А. Аливасовта үгэ үгэбэ.

Нүхэр С. Аливасов һунгуулиин комиссиин составта колхозойнгоо түрүүлэгшэ Иван Романович Агафоновой кандидатурые дэбжүүлбэ.

— Иван Романович колхозымнай ударидаха соогоо шадамар бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ, хүн зонойнгоо ажаһуудалые улам сайшаань һайжаруулхые эрмэлзэдэг, партиин үнэн сэхэ хүбүүн байһанаа харуулжа шадаа. Тиимэһээ колхознигуудтаа хүндэтэй болонхой, республикын һунгуулиин комиссиин составта дэбжүүлэгдээд байхадаа, нютаг зонойнгоо этигэл найдабариие бэелүүлхэ гэжэ найданабди, — гээд Аливасов мэдүүлбэ.

3-дахи һүнэй фермые даагша П. Ф. Кривогорницын, ветфельдшер Ю. А. Сабов, һаалишан С. П. Тимофеева гэгшэд нүхэр Агафоновой кандидатурые һайшаан дэмжэбэд.

Иигэжэ Хяагтын аймагай «Родина» колхозой гэшүүдэй хамтын суглаанай тогтоолоор тус колхозой түрүүлэгшэ И. Р. Агафонов СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ һунгалта үнгэргэхэ Буряадай АССР-эй һунгуулиин комиссиин составта нэгэн дугаар дэбжүүлэгдэбэ.

Манай корр.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

КОММУНИСТНУУД ЗҮБШЭНЭ, ЗОРИЛГОЁО ТОДОРХОЙЛНО

Аймагай партийна эхин организацинуудта хамтын суглаанууд боложо дүүрэбэ. Тэндэ районно ба областной партийна конференцинүүдэй дүнгүүд, коммунистнуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Суглаанда бүхы коммунистнуудай 80,4 процентнь хабаадаа. Партийна 36 эхин организацинуудай коммунистнууд суглаанда бултадаа ерээ. Районно болон областной партийна конференцинүүдэй материалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ суглаанда байһан коммунистнуудай 30,2 процентнь (289 хүн) хабаадаа.

Суглаан дээрэ зүбшэгдэхэ элидхэлэй материалнуудые партиин райкомой эмхидхэлэй таһаг бэлдээ. КПСС-эй райкомой бюрогой гэшүүд, секретарьнар болон областной партийна конференциин делегадууд суглаан бүхэндэ хабаадалсаа.

«Искра», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай, «Эрдэм», «Одон» совхозуудай, Мухар-Шэбэрэй, Хүшүүн-Үзүүрэй дунда һургуулинуудай. 76-дахи ДЭУ-гай болон бусад коллективүүдэй партийна эхин организацинуудта болоһон суглаанууд эмхитэйгээр, политическэ үндэр хэмжээндэ үнгэрөө. Коллективэй үйлэдбэриин үрэ дүнгүүд тухай, партийна организациин ажал ябуулга, партийна журам сахилга болон коммунист бүхэнэй түрүү ябаха үүргэ, харюусалга дээшэлүүлхэ тухай асуудалнууд шүүмжэлэлэй, өөрыгөө шүүмжэлгын оршон байдалда зүбшэн хэлсэгдээ гээшэ. Жэшээнь, «Авангард» совхозой дирекциин, партийна эхин организациин хүдэлмэри районно партийна конференци дээрэ шүүмжэлэлдэ ехээр ороһон юм. Юуб гэхэдэ, совхоз тараан, мал ажалай продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха түсэбөө жэл бүри дүүргэдэггүй, үйлэдбэриинь ашаг үрэ. ёһоор дээшэлдэггүй, хүшэр хүндэ ажал оньһожоруулха хэрэг мууса ябуулагдадаг байһан. Тэрэнһээ уламжалан ажалай бүтээсэ дээшэлдэггүй, абтаһан продукциин өөрынь үнэ сэн хямдардаггүй байһаниинь элитэ. Эдэ бүхы дутагдалнууд хүдэлмэришэдэй дунда эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэри һулаар ябуулһанай, коммунистнуудай бусад нүхэдтөө ажалай үльгэр жэшээ харуулжа шададаггүй, журам һулатай байһанай хойшолон гэжэ тодорхойлогдоо һэн.

— Агротехникын бүхы заабарие наринаар баримталан ажаллабал, үндэр баян, тогтууритай ургаса хуряан абаха арга боломжо гүйсэд бии. Теэд энэ арга боломжоёо, нөөсэ дарасаяа хэрэглэжэ яашье шаданагүйбди. Механизаторнууд саг үргэлжэ дуталдажа байха. Харин эдэ мэргэжэлтэдые һургаха, шадабарииень улам дээшэлүүлхэ хэрэгтэ анхарал мүртэйгөөр хандуулагданагүй, — гэжэ тэрэ ажахын главна агроном А. И. Кондратьев тэмдэглээ һэн.

Совхозой директор Г. Д. Сандаков үгэ хэлэхэдээ, партийна организациин хүтэлбэрилхы шадабарие улам һайжаруулха, коммунист бүхэнэй нэрэ хүндые үргэхэ, түрүү зэргэдэ ябаха үүргые дээшэлүүлхэ, харюусалга болон журам шангадхаха асуудалнууд тушаа тогтоо.

«Бурводстрой» трестын оньһожоруулагдаһан нүүдэл колоннын коллектив үнгэрэгшэ жэлдэ яһала гэмгүйгөөр хүдэлжэ гараа. Гэбэшье коллективэй ажал хэрэгтэ горитой дутагдалнууд ушарһаар. Дүүргэжэ ашаглалгада тушааһан юумэнүүдэйнь. уһалууриин системэнүүдэйнь шанар муу байдаг. Тиигэжэ хэдэн мянган түхэриг гүрэнэй мүнгэ зөөри хайша хэрэгээр, үрэ дүн багатайгаар хэрэглэгдэнэ ха юм. Эдэ дутагдалнуудые усадхаха, саашадаа алибаа барилгын шанар эрид шууд һайжаруулха эрилтын суглаан дээрэ табигдаһаниинь тон зүб байна.

Коммунистнуудай зэргэ бэхижүүлхэ асуудалда анхарал багаар хандуулагдана. Залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри улам һайжаруулха зорилгоор эмхидхэлэй, политическэ хэмжээ ябуулганууды эхин организацинууд ёһоор бэелүүлнэгүй. Ушар иимэһээ «Родина» колхоздо болоһон партийна суглаанда хабаадаһан партбюрогой, тэрэнэй секретарь В. И. Колобковой дутагдал ехэтэй ажал ябуулгада шүүмжэлхы ашаглалта хэһэн зэргэтэй.

Аймагай коммунистнууд районно болон областной партийна конференцинүүдэй тогтоолнуудые нэгэн дуугаар һайшаан дэмжэхэ зуураа, партийна организациин хүтэлбэрилхы үүргые бүри нарижуулан һайжаруулха хэмжээ ябуулганууды хараалһан шиидхэбэри абаһан байна.

П. МУРЗИН,
КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

КПСС-эй РАЙКОМУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

«СЕКРЕТАРЬНАРАЙ ҮДЭР»

Прибайкалиин аймагта «Партийна эхин организацинуудай секретарьнарай үдэр» үнгэргэгдэбэ. Тэдэнэр Байгалай леспромхоздо сугларжа, эндэ социалис мүрысөөнэй яажа эмхидхэдэг байһыень хараа.

Энэ ажахыда социалис мүрысөөн үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдадаг, эмхидхэлыншье һайн. Тиимэһээ сугларагшад олон шэнэ юумэ мэдэхэ болоо. Жэшээлхэдэ, бригада, лесопунктнуудта социалис мүрысөөнэй яажа эмхидхэгдэдэг байһаниинь, хүдэлмэришэдэй хубиингаа социалис уялганууды яажа абадагынь тон һонирхолтой байгаа бшуу.

Мүн саг соонь дүн гаргалгын, ойлгуулан харалгын хэрэгсэлнүүдые хэрэглэжэ, мүрысөөнэй ябасые олондо мэдээжэ болгохо хэрэгэй хэды шэнээн ехэ удха шанартай байһыень бодото дээрэнь хараа ха юм.

Энээнэй һүүлдэ секретарьнар леспромхозой парткомдо сугларжа, элидхэлнүүдые шагнаа. КПСС-эй Прибайкалиин райкомой секретарь Г. Б. Цыденов «Социалис мүрысөөнэй ябасые харуулха тухай», Байгалай леспромхозой директор С. И. Гришкин «Түрүү онол арга, дүй дүршэл үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгэдэ инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй дүүргэдэг үүргэ тухай», энэ ажахын парткомой секретарь Н. Н. Васильев «Социалис уялгануудые болон гүрэнэй түсэб дүүргэлгэдэ цеховой партийна организацинуудай дүүргэдэг үүргэ тухай», Байгалай леспромхозой профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ А. Д. Томский «Социалис мүрысөөнэй эмхидхэл тухай» элидхээ.

Һүүлдэнь КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Н. Е. Щелковников тобшолол хэһэн байна.

Сугларагшад иимэ «үдэрнүүдэй» тон туһатай байһые нэгэн дуугаар тэмдэглэхэ зуураа, энэ уулзалгануудые заншалта болгоёл гэжэ дурадхаа.

В. СТЕПАНОВ.

ҺАЙН ЭМХИДХЭЛҺЭЭ — АМЖАЛТА

Загаһатын совхоз түл абалгаар аймаг соогоо түрүүлжэ ябана. Һүүлэй мэдээгээр 6900 гаран хурьган абтаа гэхэ гү, али 100 эхэ хонин бүхэнһөө 92 хурьган абтаад, гарзагүйгөөр тэнжээгдэжэ байна. Гэхэ зуура түрүү хонишод Н. Д. Дондоков, А. М. Шамсутдинова, А. Т. Соголова, Л. Ц. Дамшаева, П. Л. Бадмаева гэгшэд 100 эхэ хониһоо 100 —100 гаран хурьга абаад, гарза хоролтодо оруулангүй харууһалжа байна.

Энэ амжалта түйлахадамнай һайнаар эмхидхэгдэһэн социалис мүрысөөн нүлөөлөө гэжэ профсоюзай совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ А. Б. Бальжинимаев партиин райкомой бюрогой урда социалис мүрысөө яажа ябуулдаг тухайгаа тоосоо барижа байхадаа мэдүүлээ.

Загаһатын совхоздо бригаданууд хоорондоо ходо мүрысэнэ. Мүн хонишод, механизаторнууд бэе бэеэ урижа мүрысэдэг юм байна. Социалис мүрысөөнэй гурим батталагдажа, социалис уялганууды коллектив бүхэн, ажалшан бүхэн абанхай.

Ажалай эмхидхэлдэ горитой анхарал хандуулнабди гэжэ нүхэр Бальжинимаев тэмдэглээ. Зүгөөр социалис мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ энэ ажахын профсоюзай рабочком олон дутуу дундатай байна. гэжэ бюро элишэлбэ.

Харуулан ойлгуулгын хэрэгсэлнүүд үшөөл муугаар хэрэглэгдэнэ, отделенинүүдэй месткомуудай социалис мүрысөө яажа эмхидхэдэг, ударидадаг байһыень рабочком муугаар шалгана, тоосооень заседани дээрэ шагнанагүй.

Профсоюзай хамтын суглаан, рабочкомой заседани болзор соогоо үнгэргэгдэнэгүй. Тэндэ үйлэдбэридэ, ажалшадай ажаһуудал хангалгада, культурна байгуулалтада хабаагүй асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэнэ гэжэ заагдаа.

Бии байгаа дутуу дундануудаа богони б о л з о р соо усадхажа, социалис мүрысөөнэй эмхидхэл улам һайжаруулжа шадаа хадаа бүри һайн амжалта түйлагдаха гэжэ хэлсэгдэһэн асуудалаар КПСС-эй райкомой бюрогой абаһан тогтоол соо хэлэгдэнэ.

Р. ЦЫМПИЛОВ,
КПСС-эй Хэжэнгын райкомой таһагые даагша.

ЭЭЛЖЭЭТЭ СЕМИНАР

Ахын аймагай партийна эхин организацинуудай секретарьнарай семинар боложо дүүрэбэ. Эндэ ниитэ-политическэ хүдэлмэриин партийна эхин организацинуудта ямараар ябуулагдажа байһан тухай хэлсэгдээ.

Энэ асуудалаар КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь П. Д. Марзаев элидхэл хээ. Мүн райкомой политгэгээрэлэй кабинедые даагша Е. Д. Цыремпилун «Коммунистнарай һуралсалые зүбөөр эмхидхэлгэ тухай», «50 лет Октября» колхозой парткомой секретарь А. Л. Шарастепанов «Ажалшадай дунда ябуулагдадаг ниитэ-политическэ хүдэлмэри тухай», «Коммунизм» колхозой партбюрогой секретарь Ж. Д. Самбялов «... мүрысөө эмхидх... циалис уялгануудые ... гэлгэдэ партийна ... низацинуудай үзүү... лөөлхы үүргые ... дээшэлүүлхэ тухай ... рэнгыгээр хөөрэһэн ...

«Знание» бүлгэм... гай отделениин хар... та секретарь П. Н. ... нов агитаторнууд, ... форматорнууд болон ... гандистнарай ябуул... һан хүдэлмэри ... ВЛКСМ-эй райкомой ... дэхи секретарь В. ... тункеев «ВЛКСМ-э... съездые, Буряадай ... лой 50 жэлэй ойе ... түрэтэйгөөр угтахын ... аймагай комсомолой ... зациин ябуулжа ... ажал ябуулга тухай» ... рагшадта хөөрэбэ.

Мүн семинар дээрэ ... жүүлгын хүдэлмэри ... һайжаруулхын тула ... хэхэ байһан тухайгаа ... зуураа, харуулан ойл... хэрэгсэлнүүдые ... хэрэглэхэ, социалис ... сөө саашадань хүгжөө... хай һаналаа хубаалд...

Ц. ЦЫБДЕН...
КПСС-эй райко... таһагые даа...

Сотниковско шубуунай фабрикын хүдэлмэришэд габшагай бэрхэ ажа лаараа суутай болонхой. Фабрикын хүдэлмэришэд хараалһан түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэхын тула ехээр оролдоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа). Ажалай түрүүшүүл О. Ф. Шелгачева, О. Ф. Шелгачев, К. В. Унагаева, М. Г. Кожевникова, М. А. Черных, Н. П. Залуцкий, О. Г. Колотухина гэгшэдые харанат.
З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

МҮРЫСӨӨНЭ... ОХИН СООГУУ...

Баргажанай аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө үсэд шангаар ажаллажа байна. Юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлдэ хүдөө ажахын продукцинуудые гүрэндэ худалдаха түсэб даабаряа тэдэнэр амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаа. Эдэнэр түсэбһөө үлүү 6680 центнер орооһо таряа 23 центнер хартаабха, 2875 центнер мяха, 7416 центнер һү, 40,4 мянган үндэгэ, 424 центнер нооһо гүрэндөө худалдаһан байха юм. Бүхы дээрээ аймагай ажалшад гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха гурбан жэлэй түсэбые үлүүлэн дүүргэжэ шадаа.

Аймагай колхоз, совхозуудай ажалшад түйлаһан эдэ амжалтануудаараа омогорхохо ёһоороо омогорхоно. Тиин эдэнэр «1974 ондо газар тариалангай болон мал ажалай продуктнуудые ехээр абаха ба бэлэдхэхэ талаар хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна социалис мүрысөө эмхидхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолдо харюу болгон, аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд үйлэдбэреэ саашадань бүри ашаг үрэ ехэтэйгээр хүгжөөхэ, газар тариалан болон мал ажалаа болбосон ёһоор эрхилхэ, тариалангай хубаарилгые нарижуулан һайжаруулха хэмжээнүүдые хараалнахай. Тиигэжэ үнгэрэгшэ жэлдэ түйлаһан амжалтануудаа батадхажа энэ жэлдэ бүри ехэ үрэ дүнгүүдые түйлаха зорилготой. Энэ талаар колхоз, совхозуудта арга боломжонууд яһала бии.

Жэшээнь. Уланай колхозой гэшүүд үйлэдбэриигөө арга боломжонуудые хаража үзөөд, энэ жэлэй арадай ажахын түсэбһөө үлүү 3000 гаран центнер орооһо гүрэндөө худалдажа, энэ талаар табан жэлэйнгээ түсэб дүрбэн жэлдэ бэелүүлхэ хүсэлтэй.

Мүн иимэ социалис уялга Хилганын совхозой таряашад абанхай. Эдэнэр гүрэндэ таряа худалдаха табан жэлэйнгээ түсэб дүрбэн жэлдэ дүүргэхэ хараатай.

Бодоной совхозой һаалишад гүрэндэ һү тушааха табан жэлэйнгээ түсэб дүрбэн жэлдэ дүүргээд, тэрэнһээ гадуур 1076 центнер һү бэлэдхэлэй пунктда оруулха байһанаа мэдүүлээ.

Юһэдэхи табан жэлэй түсэб болзорһоо урид бэелүүлхэ гэһэн парти, правительствын уряада аймагай хүдөө ажахын түрүүшүүл бодото ажалаараа харюусажа байна. Табан жэлэй түсэб болзорһоо урид дүүргэгшэдые «Юһэдэхи табан жэлэй ударник» гэһэн тэмдэгээр шагнаха гэһэн гүрэн түрын шиидхэбэри ажалшадые шэнэ амжалтада зориглжуулна.

Мүнөө үедэ аймагай колхоз, совхозуудай ажалшад тус тустаа социалис уялганууды абажа, тэрэнээ дүүргэхын түлөө тэмсэжэ оронхой. Жэшээнь, Баргажанай совхозой ахалагша хонишон Николай Максимович Козулин, хонишод А. А. Колмаков, И. П. Ветошкин түлгэнүүдые харууһалдаг. Табан жэлдэ тэдэнэр 97 центнер нооһо тушааха даабаритай аад, үнгэрһэн гурбан жэлдэ тэрэнээ 72 центнертэ хүргөө. Байгша ондо отарын хонишод 25 центнер нооһо хайшалха уялга абаа. Мүн эдэнэр табан жэлэй түсэбэй ёһоор хонидой шэгнүүр 370 центнерээр нэмээхэ байбал. үнгэрһэн гурбан жэлдэ тэрэ... центнертэ хүргэн... жэлдэ тус коллект... гэйнгөө шэгнүүр 80... рээр дээшэлүүлхэ ... той. Тиигэжэ тус... хонишод табан жэл... сэб бүхы талаарнь ... һоо урид — дүрбэ... дүүргэхэ байна.

Нооһо хайшалалга... лай шэгнүүр дээш... табан жэлэй түс... бэн жэлдэ хүсэлдүү... га мүн энэ совхозой... ша хонишон И. Л. ... вай бригада абанх... хозой адуушан П. Е... нов хоёр нүхэдтэе... Мисилевич М. Д... гэгшэдтэй) табан ж... сэбөөр 775 унага т... байбал, үнгэрһэн ... жэлдэ 620 унага то... жо, һүрэгтэ табяа, ... шэгнүүр 2340 цен... нэмээгээ. Эдэ адууш... жэлдэ 165 гүүнһээ ... га түлжүүлжэ, мори... нүүр 585 центнерээ... хэ хүсэлтэй. Тиигэ... табан жэлэйнгээ түс... дүрбэн жэлдэ б... байһанаа мэдүүлээ.

Малшадһаа гадна, ... механизаторнууд таб... лэй түсэб болзорһо... дүүргэхэ уялгануу... хай. Жэшээнь, ГАЗ... томашинын жолоош... Сатаев табан жэлэй... 400 мянган тонно-к... хэмжээнэй хүдэлмэ... байбал үнгэрөөшэ ... жэлдэ тэрэнээ 276.5... но-километр хүргөө. ... ондо 123.441 то... метр ябажа, табан ... гээ түсэб дүрбэн ... дүүргэхэ байна.

Иимэ жэшээнүүды... гай бусадшье ажа... һаа харуулжа болох... эдэшье баримтануу... сөөнэй тодорхой, дэл... тэй боложо байһые ... гэршэлжэ үгэнэ ха ... дөө ажахын түрүүш... хэсоюзна социалис м... нэй эрилтэдэ хүрэм... зорилгонуудые урда... жа байнхай.

Ажалша зоной ... эдэбхи хэшээлые, ү... аймагай колхоз, со... дай парткомууд хүт... жэ, тэрэниие ажахы ... арга боломжонууды... дөөр ашаглаха, мала... жэлгые эмхитэй һайж... гэргэхэ, хүдөө ажал... гамалнуудай үбһэ ... баян ургаса абаха, ... шанартай продукци... дөө худалдаха, туша... рэгтэ зорюулна бши...

Мүнөө аймагай ... нууд, ажалай түр... абаһан уялгануудаа ... хэрэг дээрэнь бэе... байнхай. Энэ талаар ... Марксын нэрэмжэтэ ... зой малшад бүгэдэн... шээ харуулна. Эдэнэ... бэлэдхэлэй пунктда ... центнер шэгнүүртэй ... шаажа гүрэндэ мя... даха энэ жэлэй т... хахадай түсэб 272 ... рээр үлүүлээ. Тэрэ... 114 шахамал хаш... хүндэ шэгнүүртэйгэ... дажа, 23 мянган тү... мэлтэ түлеэһэндэ ... байна.

Баргажанай совхо... лагша хонишон Н. ... лин түлгэнүүдээ ... толгой гарзагүйгө... наар ондо оруулжа... Мүн энэ совхозой ... нуудай гүүртын ... энэ жэлдэ 1200 үхэ... таргалуулжа тус ... 350 килограммһаа ... бэшэ шэгнүүртэйгэ... дэ тушааха гэһэн ... нэрэтэй түрэтэйгэ... жэ байнхай.

Л. ПЕТИН...

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР А. М. ВЫЛКОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын финансын эмхи зургаануудта үни удаан саг соо аша үрэ ехэтэйгээр хүдэлһэнэйнь, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаһанайнь түлөө түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Баунтын аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй финансын таһагые даагша **Вылков** Алексей Михайловичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1974 оной мартын 28.

ХОРИН ХОНОГООР УРИДШАЛАН

Улаан-Үдын аймагай һаалишад болон малшад түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлдэ абаһан социалис уялгаяа болзорһоо урид дүүргэхэ уряа доро ажаллана. Аймагай һаалишад гурба һарын туршада 32800 центнер һү гүрэндэ тушааха түсэбтэй байбал, энэ һарын 11-дэ бэлэдхэлэй пунктда 33430 центнер һү ябуулжа, түсэбөө 20 хоногоор уридшалан дүүргэбэ.

Гүрэндэ һү худалдаха нэгэдэхи кварталай түсэб амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ «Советская Россия» «Маяк», «Искра», «Авангард», Ленинэй, Калининай нэрэмжэтэ колхозуудай, «Заветы Ильича» совхозуудай һаалишад ехэхэн хубитаяа оруулаа гэжэ эндэ онсо тэмдэглэхэ шухала. Жэшээнь, «Искра» колхозой һаалишад кварталайнгаа түсэб, даабарие 744 центнерээр үлүүлжэ шадаба. Жэлэй эхинһээ хойшо Хүйтэнэй һаалишад 3540 центнер һү гүрэндэ тушаагаа. «Советская Россия», «Маяк», «Восход» колхозууд тус бүридөө даабариһаа гадуур 400 центнер һү худалдаба.

Һүнэй фермэнүүдэй һаалишадай дунда социалис мүрысоо зүбөөр эмхидхэжэ шадаһанай ашаар аймаг иимэ һайн үрэ дүн түйлажа шадаа гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Һаалишан, коллектив бүхэн тодорхой даабаритай. Жэшээнь, байгша ондо «Байкал» учхозой һаалишад үнеэн бүриһөө дунда зэргээр таба мянган килограмм, Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын, «Пригородный» совхозой һаалишад жэлэй туршада үнеэн бүриһөө 4 мянган килограмм һү абаха социалис уялга абанхай. Мүн аймагай бусад ажахынуудай һаалишад үнеэн бүриһөө 3 мянган килограмм һү һаахаар шиидэнхэй.

Февраль һарын дүнгөөр «Пригородный» совхозой Ошурковска һүнэй фермын коллектив аймаг соогоо түрүүлбэ. Энэ ажалша бэрхэ коллектив жэлэй эхинһээ үнеэн бүриһөө 552 килограмм һү һаажа, аймагай һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илажа гараба. Һарын дүнгөөр тус фермэдэ КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдаа. Тус ажахын дүй дүршэлтэй һаалишадай нэгэн Галина Рыжакова февралиин дүнгөөр нэгэдэхи һуури эзэлээ. Бэрхэ һаалишан энэ хугасаада үнеэн бүриһөө 468 килограмм һү һаажа абаа. Иимэ үрэ дүн тус ажахын 3 фермын нэгэшье һаалишан энэнһээ урда түйлаагүй гэжэ эндэ онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Галина Рыжакова хоёр һарын туршада харууһалжа байһан үнеэн бүриһөө 735 килограмм һү һааба. Хамта хүдэлдэг нүхэдынь Рыжаковае түйлаһан амжалтаарнь амаршалаад, саашадаа бүри һайнаар ажаллахыень хүсэбэ. Мүн энэ фермын бэрхэ һаалишан Галина Овчинникова габшагай бэрхэ ажалаараа ажахы соогоо түрүүлнэ. Эдэ нүхэднай абаһан уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэ байһанаа гүйсэд гэршэлнэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Ехэ һү һааха талаар «Байкал» учхозой һаалишад республикынгаа малшадта мэдээжэ болоһоор үнинэй ааб даа. Тус ажахын һаалишадай хараалһан түсэб, даабаринь ехэ. Абаһан уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын тула тэдэнэр ехэ оролдолго, шадабаряа гаргаха зэргэтэй. Жэлэй эхинһээ учхозой һаалишад болон малшад хэр амжалтатай ябанаб гэжэ эндэ тобшохоноор хаража үзэе. Хоёр һарын дүнгөөр Гурэльбын бэрхэ һаалишан Раиса Ефимовна Матвеева түрүүлбэ. Раиса Ефимовна энэ хугасаада үнеэн бүриһөө 903 килограмм һү һаажа, хамта хүдэлдэг нүхэд соогоо түрүүлнэ. Хэжэ байһан ажалаа һайн мэдэхэ, дүй дүршэлтэй һаалишад эндэ яһала олон. Жэшээнь, Посельскэ фермын Любовь Седых гэгшые Буряад ороной малшад һайн мэдэхэ болонхой. Энэ нүхэрнай түйлаһан амжалтынгаа түлөө Ленинэй хоёр ордендо хүртэһэн алдартай. Һаалишад Н. Ф. Рандина, Т. С. Джолдобаева, А. А. Бронникова, З. Н. Кожевникова болон бусад олон тоото нүхэд хоёр һарын дүнгөөр түрүү зэргэдэ ябана.

«Искра», «Советская Россия», «Маяк» колхозуудай һаалишад жэлэй туршада үнеэн бүриһөө 3 мянган килограмм һү һааха тухайгаа мэдүүлһэн юм. Һаянай дүнгөөр «Маяк» колхозой Бурнашевско фермын коллектив түрүүлээ. Ажахын бэрхэ, дүй дүршэлтэй һаалишан Н. С. Радионова фермые даагшаар томилогдоһоор жэл шахуу болобо. Энэ фермын һаалишад хоёр һарын туршада үнеэн бүриһөө 509 килограмм һү абаа. Фермые даагша 3 һарын түсэбэй дүүргэлтэдэ ехэхэн оролдолго, шадабаряа гаргаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Гурба мянгатанай тоодо орохоор бэеэ зэһэһэн һаалишад соо һоо «Искра» колхозой Александра Антоновна Зайцева онсо шалгарна. Александра Антоновна энэ хугасаада харууһалжа байһан үнеэдэйнгээ тус бүриһөө 873 килограмм һү абаа. Тус ажахын түрүү һаалишан мүнөө үедэ апрель һарын дүнгөөр ажаллажа байнхай. «Маяк» колхозой А. И. Алексеева, Е. В. Ермакова, М. И. Волокитина болон бусад даабаряа холо үлүүлэн дүүргэжэ, мүн түрүүшүүлэй зэргэдэ ябана.

Аймагай һаалишад ехэ һүнэй түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эршэтэйгээр оролсоод, урдаа табиһан зорилгонуудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхээр шиидэнхэй. Малшад энэ һарын дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 7—8 мянган центнер һү гүрэндэ худалдаха зорилго табяад, урма баяртайгаар ажаллажа байнхай.

А. НАГАСЛАЕВ.
Улаан-Үдын аймаг.

СОВЕТ ОРОН

РСФСР:

ҺЭЛЬБЭН ШЭНЭЛЭГДЭҺЭН ДИСКНҮҮД

САРАТОВ. Эндэхи районой «Сельхозтехника» нэгэдэлдэ бии болгогдоһон шэнэ цехэй конвейерһээ К-700 түхэлэй тракторай һэльбэн шэнэлэгдэһэн түрүүшын дискнүүд бүтээн гаргагдаба.

К-700 түхэлэй тракторай бэлэхэнээр эбдэрдэг газарынь хадаа коробкын диск юм. Энэ дискнь ехэ температурада гү, али хүндэ юумэндэ дайрагдахадаа эбдэржэ, хүсэтэ трактор хэрэглэлгэһээ гарадаг байна. Тиихэдэнь хуушан дискнүүдыень хаяжа, шэнээр һэлгэдэг, Мүнөө эбдэрһэн дискые һэльбэн заһабарилхада шэнэ дискһээ бүхэ болоно.

— Предприяти жэл соо хахад миллион деталь һэльбэн заһабарилха байна, — гэжэ «Сельхозтехника» Саратовска областной нэгэдэлэй түрүүлэгшын орлогшо Б. С. Хохлов хэлэнэ. — Һэльбэн шэнэлэгдэһэн диск шэнэһээ хори мүнгөөр хямда. Диск-хомор деталь. Тиимэ хадань колхоз, совхозуудые запасной частяар хангалгаяа яһала һайжаруулха болонобди. Үшөө нэгэ юумэн ехэ удха шанартай. Шэнэ диск хэхэдэ, килограммһаа дээшэ булад гаргашалагдадаг. Жэлэй турша соо шэнэ цех хахад мянган тонно хоморой шухаг металл алмаха.

БЕЛОРУССИ:

ШЛЮЗҮҮД ХААГДАНХАЙ

БРЕСТ. Белоруссидахи Полесиин каналнууд болон уһалууриин түхеэрэлгэнүүдэй шлюзүүд. уһанай соргонууд хаагданхай. Иимэ юумэнэй үгы газарта саг зуурын хаалта хэгдээ.

Энэ жэлдэ шииг нойто тогтоохо хэрэгтэ таряашад гол анхаралаа хандуулна. Саһа багатай үбэлэй һүүлээр эртын хабар газарай хүрьһые хатаана. Һайжаруулагдаһан 93 мянган гектар газарта шииг нойто тогтоолгодо каналай уһые хоёр тээһээнь зохидоор хубаарилха оньһон арга ехэ үүргэ дүүргэхэ. Газарай шииг нойтые элирүүлхэ хэдэ мянган хүдагууд, тусхай хаалтанууд түхеэрэгдэнхэй.

ТАДЖИКИСТАН:

УЧИЛИЩИНУУДТА ШАЛГАЛТА ЭХИЛЭЭ

ДУШАНБЕ. Таджикистандахи техническэ дунда мэргэжэл олгодог училищинуудта дүүргэлтын шалгалтанууд эхилбэ. Энэ жэлдэ 1200 һурагшад дунда эрдэм болон үйлэдбэриин мэргэжэл олгоһон тухай диплом абахань. Энэ диплом дээдэ һургуулида эрдэмээ дээшэлүүлхэ эрхэ ПТУ дүүргэгшэдтэ үгэнэ.

Республикын техническэ мэргэжэл олгодог городской болон хүдөөгэй олонхи училищинууд һуралсалай гурбан жэлэй программада оронхой.

Техническэ мэргэжэл олгодог 55 училищи республикада хүдэлнэ. Эндэнь 20 мянган хүбүүд, басагад 115 ондоо мэргэжэл шудална. Энэ жэлдэ республикын предприятинууд 12 мянган мэргэжэлтэдээр нэмэхэнь.

КИРГИЗИ:

ЧУИСКА ТАЛАДА ХАБАРАЙ ТАРИЛГА ЗАХАЛБА

ФРУНЗЕ. Чуйска талын колхоз, совхозууд хабарайнгаа тарилга эхилбэ. Киргизэй хойто районуудта энэ жэлдэ хабар 25-аад шахуу хоногоор хожомдожо ерээ, Гээгдэһэнээ хүсэлдүүлхын түлөө газар элдүүрилдэг агрегадууд хоёр халаанда, селянкэнүүд бүхэли үдэр соо хүдэлгэгдэнэ.

Республикын 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ таряашад орооһоной, саахарай свеклын, орооһон болгогдохо кукурузын болон бусад ургамалнуудай үндэр баян ургаса хуряаха уялга абанхай.

Хабарай тарилгын хүдэлмэриин түсэбүүд ажахы бүхэндэ табигданхай. Шииг нойто барижа абалга тарилгын урда тээ газарай хүрьһэ элдүүрилгые хүдэлмэриин хоёр, ороoһото ургамалнууд болон саахарай свекло тарилгые 4—5 үдэр соо дүүргэхые түсэбүүдээр хараалагдана.

УЗБЕКИСТАН:

ТАРИЛГА УНДАЛУУЛХЫН ТҮЛӨӨ

ТАШКЕНТ. Узбекистанда шииг нойтон энэ зун хомор байха гэжэ гидрометеорологууд багсаамжална. Республикын гол мүрэнүүдэй — Аму-Дарья, Сыр-Дарья, Зарафшан, Карадарьягай уһан нормоһоо доогуур байха гэжэ мэргэжэлтэд тоолоно Зунай үедэ плантацинуудые уһалалгада эдэ мүрэнүүдһээ 15 миллиард кубометр уһан гаргашалагдадаг. Бүхы тарилга ундалуулхын түлөө ямар хэмжээнүүд абтана гээшэб?

— Мелиораторнууд энэ талаар дүй дүршэлтэй, — гэжэ Узбекистанай мелиораци ба уһанай ажахын министр С. Мамарасулов ТАСС-ай корреспондентдэ хэлэбэ. — Энэ жэлдэ хэхэ ажал ехэ.

Ферганска, Наманганска областьнуудай уһаар хомор зононуудта 60 худаг үрөмдэгдэжэ эхилээ. Каналнуудаар уһан урдахадаа, хахадынь газарта шэнгэдэг байна. Тиигэхэгүйн тула һубагуудые бетоноор хушаха гээшэ ехэ нөөсэ арга болоно.

ЛЕКТОР ЛЕКЦИ УНШАНА

Владимир Иннокентьевич Громов юридическэ дээдэ һургуулитай, мүнөө Сэлэнгын аймагай арадай сүүдэй түрүүлэгшээр хүдэлмэрилнэ. Энэ нүхэрые эндэхи аймагай ажалшад совет хуулиие ...шэ гэжэ мэдэхэһээ гадна, арад зоной дунда лекци уншадаг хүн гэжэ һайса мэдэхэ болонхой. Үшөө Эрхүүгэй гүрэнэй университедтэ һуража байхадаа, нүхэр Громов студентнүүдэй урда политическэ информаци хэдэг, городой промышленна предприятинуудта ошожо, юридическэ темэнүүдээр лекци уншажа эхилһэн байна. Тэрэнһээ хойшо Владимир Иннокентьевич олон зоной урда гаража, хөөрэлдөө ...хэхэ, лекци уншаха дүй дүршэлтэй болоһон юм.

Тушаалта албандаа ороходоо, энэ хүн теоретическэ талаараа гүнзэгы удхатай лекцинүүдые уншажа эхилһэн юм. Мүнөө энэ нүхэр манай аймагай эгээл эдэбхитэй лекторнүүдэй нэгэниинь болонхой.

— Совет интеллигентнүүд арад зоной дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри дэлгэрэнгыгээр ябуулха уялгатай. Яахадааб гэхэдэ, эдэ хүнүүд эрдэм һургуулитай, дэлхэй дээрэ, орон соо боложо байһан элдэб һонинуудые һайса мэдэнэ ха юм. Мэдэһэн, ойлгоһон юумэнүүдээ үргэн ниитэ зондо ойлгуулха гээшэмнай тусгаар удха шанартай,— гэжэ Владимир Иннокентьевич хөөрэнэ.

Манай орондо анха түрүүн «Знание» бүлгэм 1947 ондо бии болгогдоһон байна. Нэн түрүүн энэ бүлгэмдэ эрдэм ухаанай хүдэлмэрилэгшэд, олониитын ажал ябуулагшад гэшүүн боложо ороо һэн. Тэдэнэй тоодо Владимир Иннокентьевич энэ бүлгэмэй гэшүүн боложо, арад зониие гэгээрүүлэгшэдэй зэргэдэ жагсаба.

Мүнөөшье болотор нүхэр Громов иимэл хүн зандаа. Энэ хүнэй уншаһан лекцинүүдые тоолоожо барахаар бэшэ. Уншаһан лекци бүхэниинь һонирхолтой, арад зондо, шагнагшадта ойлгосотой байдаг гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Энэ лектор ехэнхидээ совет хуулиин үндэһэ һуури, совет хүнэй гол эрхэнүүд тухай, гэр бүлэ, гэрлэлгэ тухай, мүн социалис зөөри хамгаалха тухай арад зонтой хөөрэлдэдэг, тэдэнэй ойлгоогүй, мэдээгүй юумэнүүдыень тайлбарилдаг байна. Владимир Иннокентьевичэй лекци уншахаяа ерэхэдэнь, промышленна предприятинууд дээрэшье, мүн колхоз, совхозуудташье хүн зон олоороо сугларжаг, хэлэһэн юумыень ехэтэ һонирхожо шагнадаг.

Лекци уншахадаа, энэ лектор бэшэһэнээ харадаггүй, тайлбарилһан темынгээ теоретическэ талыень нютагай баримтануудаар баримталдаг юм. Тиихэдэнь хүн бүхэндэ, илангаяа эрдэм һургуули багатай, үбгэжөөл хүнүүдтэ ехэ ойлгосотой байна бшуу. Энэ нүхэр колхоз, совхозуудаар ябахадаа, мүн промышленна предприятинууд дээрэшье элдэбын арсалдаата ушарнууд тушаа совет хүнэй эрхэ, уялганууд тушаа консультаци хэдэг, хойрог ябадал гаргадаг хүнүүдтэй амяарань хөөрэлдэдэг заншалтай.

Мэнэ һаяхан Ехэ-Холбоолжоной нүүрһэнэй уурхай баридаг 163-дахи ПМК-гай коллективэй урда Владимир Иннокентьевич социалис журам бэхижүүлхэ тухай лекци уншаһан байна. Тэрэ лекцинь магтажа, тус коллективэй нэгэ хүдэлмэрииэн аймагай газетэдэ бэшээ һэн. Иимэрхүү ушарнууд олохон лэ байдаг.

Владимир Иннокентьевич арад зондо магтаалтай лектор болоһондоо тархяа эрьедэггүй, харин бүри һайн лекци уншаха, элдэб янзын зэмэ гаргаха ябадалтай эрид тэмсэхэ, һэргылэмжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха гэжэ оролдоно. Энэ нүхэр «Знание» бүлгэмэй аймагай организациин түрүүлэгшээр хүдэлмэрилнэ. Үнгэрһэн 1973 ондо бүхы аймаг соо элдэб янзын темэнүүдээр 52 мянган лекци уншагдаһан юм. Энэмнай яһала һайн гэшэ ааб даа. Энээндэ Владимир Иннокентьевичэй үүргэ ехэхэн лэ байха. Энэ нүхэрэй хүтэлбэри доро Гусиноозерск хотодо юридическэ эрдэм ухаанай арадай университет нээгдэнхэй. Эндэ нүхэр Громов өөрөө, мүн судья Ж. Д. Дабаев, аймагай прокурор М. С. Сандаков, адвокат Б. Ц. Дымчиков, аймагай прокуророй туһалагша А. Х. Хартанова ба бусад лекцинүүдые уншадаг байна. Тус университедтэ һурагшад совет хуули ёһоной үндэһэ һууритай танилсана, тэрэниие һайса шудална.

Нүхэр Громов шэнги бэрхэ лекторнууд манай аймагта жэлһээ жэлдэ олошоржол байдаг. Эдэнэр арад зондоо хүндэтэй, магтаалтайшье болоо, марксизм-ленинизмын һургаал, номнол, эрдэм ухаанай, политическэ эрдэм дэлгэрүүлэгшэд боложо шадаа.

Олониитын дунда лекци уншадаг нүхэд хадаа промышленна предприятинуудай, мүн колхоз, совхозуудай партийна организацинуудай хүдэлмэридэ бодото туһалагшадынь болоно, ниитэ-политическэ, ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулхадань, тэдэндэ иилээд ехэ туһаламжа хүргэнэ.

Б. ШИРЕТОРОВ,
манай штатнабэшэ корр.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СССР-эй ЗАМ ХАРИЛСААНАЙ МИНИСТЕРСТВЫН ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД БОЛОН АЛБА ХААГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

1973 оной түсэбүүдые ба ...һан социалис уялгануу... дүүргэхэ, үлүүлэн дүүр... хэрэгтэ амжалта туйла...ань түлөө иимэ хүнүү... шагнаха:

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Арсламбекова Екатерина ...ловнае — Улаан-...ын локомотив-вагон заһа...лгын заводой электро...лагшын жолоошон.

Балдин Дмитрий Ивано...ые — Зүүн Сибириин ...р замай рельснүүдые ...дэг 32-дохи поездын ...мэришэн.

Басов Петр Прокопьеви... — Улаан-Үдын локо...тив-вагон заһабарилгын ...одой тонарь.

Бескубов Василий Федо...ичые — Улаан-Үдын ...трын элшэ хүсөөр хан...лын участогай машинист.

Будкименко Раиса Геор...вна — Улаан-Үдэ стан...н хүдэлмэришэн.

Евсеева Оксана Григорь...вна — Улаан-Үдын локо...тив-вагон заһабарилгын ...одой хүдэлмэришэн.

Кележ Николай Павлови... — Улаан-Үдын замай ...танциин начальник.

Манюк Дарья Михайлов... — Улаан-Үдын замай ...танциин монтер.

Никотин Илья Васильевичые — Улаан-Үдын элект... элшэ хүсөөр хангалгын ...астогай электромонтер.

Печкина Вера Петровнае — Улаан-Үдын локомотив...он заһабарилгын заводой ...дэлмэришэн.

Окунева Оляна Ивановна — Улаан-Үдын локомо...вагон заһабарилгын за...ой шэрдэгшэ.

Пономарев Юрий Иванович... — Улаан-Үдын зайн ...й элшэ хүсөөр хангал...н участогай электромон...

Решетько Павел Евгеньевичые — Улаан-Үдын тү...р замай отделениин мага...най наймаалагша.

Сидякин Василий Егоро...ичые — Улаан-Үдын дис...нциин ашаалагша.

Старкова Александра Ва...льевнае — Улаан-Үдын ...тивно депогой хүдэлмэ...шэн.

Сосенна Любовь Петров... — Улаан-Үдын локомо...тив-вагон заһабарилгын за...дой токарь.

Табитуев Иван Машуто...ич — Улаан-Үдын ло...мотив-вагон заһабарилгын ...одой инженер-конструк...

Тебеньков Алексей Пет...ичые — Улаан-Үдын ло...тив-вагон заһабарилгын ...одой слесарь-хабсаргаг...

Фроленок Иван Афа...сьевичые — Слюдянкын ...дан барилганудай дис...нциин пеэшэшэн.

Шелейкова Василиса Де...довнае — Улаан-Үдын ...мотивна депогой кра...й машинист.

«АЖАЛДАА ЯЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Арсеньева Валентина Ва...льевнае — Гусиноозёр...н замай дистанциин бри...дир.

Акшинова Ольга Бухаев... — Улаан-Үдын локомо...тив-вагон заһабарилгын за...дой токарь.

Богдаева Аграфена Пав...ловнае — Улаан-Үдын ло...мотив-вагон заһабарил...н заводой кранай маши...нист.

Вашкевич Виктор Алек...сандровичые — Улаан-Үдын ...о дамжуулгын ба хэл...хеэ холбооной дистанциин ...тромонтер.

Волосатов Григорий Ин...кентьевичые — Гусино...озерскын дохёо дамжуул...гын ба хэлхеэ холбооной дистанциин электромонтер.

Воронянская Агриппина Михайловнае — Улаан-Үдэ станциин хүдэлмэришэн.

Иванов Василий Парфеновичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэн.

Интигринов Павел Георгиевичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой жолоошон.

Кашин Виталий Петровичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой электрик.

Лазарев Тимофей Ильичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой кранай машинист.

Лубсанов Александр Гомбоевичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой комсомолой комитедэй секретарь.

Лубсанов Петр Дансаруновичые — Горхоной замай дистанциин бригадир.

Митрошин Геннадий Павловичые — Улаан-Үдын локомотивна депогой машинист.

Михайлов Валерий Петровичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэн.

Назимов Миниханине — Улаан-Үдын замай дистанциин ахалагша монтер.

Перевалов Александр Венидиктовичые — Улаан-Үдын дистанциин хүдэлмэришэн.

Перевалова Наталья Васильевнае — Сэлэнгын замай дистанциин хүдэлмэришэн.

Распопина Лидия Евсеевнае — Мысовойн замай дистанциин хүдэлмэришэн.

Рудько Максим Степановичые — Улаан-Үдын түмэр замай отделениин таһагай материальна складай хүдэлмэришэн.

Рябова Валентина Павловнае — Галуута нуурай локомотивна депогой хүдэлмэришэн.

Сазыкина Валентина Васильевнае — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой инженер-технолог.

Соковиков Алексей Алексеевичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой электрослесарьнүүдэй бригадир.

Трескина Анна Ивановнае — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой нэрдэгшэ.

Фадюшина Алла Николаевна — Мысовойн электрын элшэ хүсөөр хангалгын участогай электромеханик.

Филатов Виктор Демьяновичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой слесарь.

Хомутова Анна Севастьяновнае — Улаан-Үдэ станциин түлишын складай хүдэлмэришэн.

Черятникова Тамара Иннокентьевнае — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой слесарь.

Шишков Владимир Александровчые — Зүүн Сибириин түмэр замай 56-дахи замай машинна станциин бригадир.

Шкедов Александр Степановичые — Улаан-Үдын граждан барилганудай дистанциин модошо дархан.

Яловик Владимир Константиновичые — Улаан-Үдын, вагонно депогой хүдэлмэришэн.

Ясинский Георгий Тимофеевичые — Слюдянкын дохёо дамжуулгын ба хэлхеэ холбооной дистанциин электромонтер.

Яшин Михаил Фокеевичые — Улаан-Үдын түмэр замай отделениин заһабарилгын поездын кранай машинистын туһалагша.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секресарь М. ГЕОРГАДЗЕ,

Москва, Кремль.
1974 оной февралиин 28.

(Түгэсхэл. Эхининь мартын 30-ай, 31-нэй номернуудта).

«Байгал» гэжэ оёдолой нэгэдэлэй «Березка» гэжэ ательегэй эсхэгшэ Анна Потаповна Осипова эрхим ажалаараа суурхадаг болоһоор үниинэй юм. Тэрэ юһэдэхи табан жэлэй түсэбые 2 жэл соо дүүргэнэн байна. Анна Потаповна гол түлэб эхэнэрнүүдэй хубсаһа эсхэжэ мэргэжэһэн хүн юм.

Мүнөө бэрхэ эсхэгшэ А. П. Осипова 1978 оной түсэбөөр ажаллажа, хүн зондо магтуулха ёһоороо магтуулна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. П. Осипова.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ДЭЛГЭР СЭДЬХЭЛ

— Алло! Хоёрдохи хирургическа отделениһээ хэлэжэ байна. Операцила бэлэн болоо гүт?... Зай, һайн даа.

Телефонойнгоо трубка табяад, сагаан халаадтай, сэлмэг шарайтай тэрэ хүн аажамаар хөөрэнэ:

— Ажалдань осол боложо, халуун ууралда шатаһан хүндэ мүнөө нэгэ багахан операци хэхэмнай. Хүлөө ехээр шатаа.

Ординаторнуудай багахан таһалга соо Геннадий Архипович Бутухановай хөөрөөе шагнаһаар байтарни, тэрэнэй туһалагшад хамаг юумэеэ бэлдээд, хирург операцида ошобо.

Һаруул сагаан таһалга соо Бутухановай туһалагша Александр Быков операцида бэлэн болонхой байба. Энэ залуу хирург Шэтын медицинскэ институт дүүргэжэ байнхай. Мүнөө Улаан-Үдэ хотын нэгэдэхи больницын дэргэдэ интернатура гараха зуураа, тус операцида Геннадий Архиповичай ассистент болобо.

Операци... Олон ондоо операцинууд байдаг. Тэдэнэй тоодо ямар нэгэн ушарһаа, гол түлэб шатаһан дүрэһэнһөө боложо, хүнэй арһанай гэмтэһэн газарта бэеынь ондоо нэгэ талаһаа һайн арһа гү, али арһанай хүрьһэ асаржа табиха операци бии. Г. А. Бутуханов иимэ операци хэхэ ехэ мэргэжэл шадабаритай болонхой. Улаан-Үдын нэгэдэхи больницада ажаллаха зуураа тэрэ хэды олон операци хээ гээшэб!

— Манай Геннадий Архипович үбшэнтэниие эмшэлэн аргалха зуураа, яажа эмшэлбэл, эгээл һайн бэ гэжэ, саг үргэлжэ шэнжэлгын ажал ябуулжа байдаг юм, — гээд больницын ахалагша врач Валерий Васильевич Ангапов хөөрэнэ. — Бутуханов 1968 ондо Горький хотодо болоһон дерматологуудай Бүхэроссиин зүблөөндэ хабаадалсаа һэн, һүүлээрнь 1972 ондо бүхэсоюзна зүблөөндэ хабаадалсаа бэлэй.

Операци хэһэнэйнгээ һүүлээр Геннадий Архипович ординаторска ороже, удаадахи операциин урда тээ халта амархаяа һууба.

— Геннадий Архипович, дерматологуудай зүблөөнүүдтэ хабаадаһан тухайгаа хөөрэжэ үгыт,—гэжэ би хандабаб.

— Бүхэроссиин зүблөөн дээрэ өөрынгөө хэжэ байһан хүдэлмэри тухай элидхэл табяа һэм. Тобшолон хэлэбэл, шатаһан газар эмшэлхэ хэрэгтэ шасарганын тоһо яажа хэрэглэһэн тухайгаа элидхэл хээб. Шасарганын тоһо хэрэглэхэдэ, шатаһан газар бэлээр эдэгэдэг, мүн улаан һорьбо балай үлэдэггүй байха юм. Зүгөөр шасаргана орон доторнай гансал манай эндэ элбэгээр ургадаг бшуу,— гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

Зүблөөнһөө ерэһэнэйнгээ һүүлээр Г. А. Бутуханов «Дерматом» гэжэ тусхай машинка захижа асаруулаа бэлэй. Оньһон тухеэрэлгэтэй энэ машинка тухэреэн хутагатай юм. Тэрэнь сааша наашаа болоно байдаг. Тиимэһээ бэеын һайн газарһаа хэһэг арһа гү, али арһанай хүрьһэ абахада ехэ амархан.

Хотын нэгэдэхи больницын 2-дохи хирургическа отделени шатаһан шарха һайнаар аргалдагаараа республика дотороо суурханхай. Тиимэһээ республикымнай алишье хизаарһаа үбшэнтэниие эндэ асардаг байха юм. Мүн Геннадий Архипович үе үе болоод лэ, республика соогуураа ябажа, врачнартай зүблөө үнгэргэдэг, тэдэнэртэ зүбшэл үгэдэг. Хүндэ үбшэнһөө аргалуулһан, олон түмэн зоной баяр баясхаланта үгэнүүд сагаан халаадтай дэлгэр сэдьхэлтэй энэ хүндэ эгээл үндэр шагнал болодог.

Б. БАТОЕВ.

Советскэ Союзай туһаламжаар Видин городто баригдаһан химическэ комбинат Болгариин химиин промышленностиин эгээл томо предприятинуудай нэгэн юм. Энэ комбинат «Видлон» гэжэ полиамид утаһанай ба «Вида» гэжэ автомобильнуудай шинэ бүтээдэг заводуудые нэгэдүүлнэ. Комбинадай бүтээһэн продукци гол түлэб оройнгоо экономикын хэрэглэмжэдэ гаргагдадаг байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Полиамид утаһанай заводой нэгэ цехэй шалгагша станогой дэргэдэ. АПН-эй фото.

БУРЯАДАЙ УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН

(Түгэсхэл. Эхининь мартын 30-най номерто).

— Энэм хүхэөөр ха юм.

— Үгы, энээнээ угжада оруулхаяа янаш?

— Болиит, Борноо ахай! Арай жаа байна ха юм. Үнеэнэй һүндэ тажааршахал.

— Бараг юм ааб даа. Угжа хүхөөд лэ, үхибүүд өөдөө бологшо. Үгы, шим энэ хатуу сагта үхибүүгээ һахяад, гэртээ һуухам гээ гүш?

Сэржэн дуугарбагүй. Борноо бригадир алшуур сооһоо морхигор гараараа тамхи шэмхэн абажа, гааһандаа хэжэ носоогоод, сэнхир хүхэ утаа сахаригтуулан гаргажа, нэгэ хэды һууба. Һүүлдэнь:

— Зай, Сэржэн, хэлсэбэ гээшэбди, — гэжэ хэлээд, тэрэ түргэхэн бодобо. Үүдэндэ тулажа ябатараа:

— Сагаан жалгада хахалхамнайбшы даа, — гэбэ.

...Сагаан жалга. Эреэн Үбэр хадын торгон хормойгоор хүмэрин доошолһон энэ жалгые нютагаархимнай юундэшьеб Сагаан жалга гэжэ нэрлэдэг. Урдань хада энэш хооһон тала байһан юм гэжэ хэлсэдэг. Малайл бэлшээриин энэ дайдада үбһэ ногоон мүртэй ургадаггүй, ган гасууртай жэлнүүдтэ хубхай хооһон сагаан жалга харагдадаг байгаа хаш. Мүнөө эндэ жэл бүхэндэ таряа хаяна. Морин анзаһаар хээлүүлһэн хоёр үндэр гүбээгэй хоорондуур зунай үедэ ябахада, яһала гоё юм. Таряанай сэл ногоон далай һэбшээхэн һалхинда миралтажа, Мунса хүнды тээһээ хүхын дуун зэдэлхэ. Тойроод — тарян, таряан.

Дугдан ахайтай нэгэтэ тэрээгүүр ябатараа, заха хизааргүй гэхээр нэмжыһэн таряа хараад, гайхангяар иигэжэ асуугаа һэм:

— Энээнээ хайшан гэжэ хүшхэржэ абаха юм?

Тиихэдэм үбгэн урдаһаам хүхюугээр миһэд гээд:

— Хүнэйл гараар тариглаһан юумэ хадаа хүнэйнгээл гараар абтана ааб даа.

...Энэ хабар ехэ хүйтэн байба. Апрелиин арбан дүрбэ, табанаар газараа хахалжа эхилдэг аад, һарын хори гаратар хүлеэлгэн болобо. Одоошье, хахалалга түлэбтөө орожо, анзаһашадай зэргэнүүд поли дээгүүр жэрылдэн ошобо. Ужам талые утаашань, хүндэлөөшэнь зурылдаһан бураздаанууды холоһоо харахада, гүлмэр басаганай нариханаар табижархиһан гүрэлөө үһэн һанаанда ороодхидог гээд Мархаевай шүлэглэн уншахые һонирхон шагнаа бэлэйб.

Сагаан жалгын зүүн гүбээ дээгүүр анзаһашадай дуунууд замханагүй:

Огторгой харанам даа —
зэнхынэл даа,
Оройтой юм гү даа, үгы
юм гү?
Ушарсанаал һананам даа
— гажарнам даа,
Уулзахаш хүн гүб даа,
үгы хүн гүб?

Энэ дууе хэнэй эхилэн татаһые би һайн мэдэнэб. Дэлэгэй Мэдэгмаа гэжэ һамган энэ дууе ходо дууладаг. Нүхэрынь баруун зүгэй ехэ дайнда мордоһон гэлсэдэг. Тингээд үнгэрэгшэ жэл саарһан ерээ...

...Хахалһан газар махажал ябанаб. Арай шамай гэжэ анзаһашадта хүрэжэ ерэхэдэм, наран тонгойжо байба. Һүүдэрни ута болошоод, хахалагдаһан газарай долгин дээгүүр гохилзон, намаяа дахана.

Түүдэгэй утаан һуунагтан хөөрэнэ. Анзаһашан һамгад үдэшынгөө сайда сугларанхай. Гал тойроод һуунад. Дүлэндэ шарбуулжа хаб хара болошоһон тогоон сооһоо сиидэгэр сагаан сэгээ удхажа, аяга руугаа эюулнэд. Кукурузын шаб шара бүүл хын зүһэмүүд амтатайгаар эдигдэнэ. Эхэнэрнүүдэй нюурнууд һалхинда үлеэлгэжэ харлашанхай.

Намайе харажархиһан эжымни һууриһаа үндэгэд гэжэ:

— Юушье хэхээ ерэнэш даа? Полевой станда амар хэбтэхэгүй. Хүлэй зоболон, — гээд, хажуудаа асаржа, хуушан тохомой шэгшы дээрэ һуулгана.

Һамгадуул миһэрэлдэнэ:

— Яаха һэм даа. Туһалалсахаяа ерээ гээшэл!

Хэншьеб тэндэһээ асууна:

— Санжид, Жигжидһээмнай бэшэг ерэнэ гү?

Эжы уруу дуруу:

— Үгыл даа.

Эхэнэрнүүд һанаа алдана. Дуугүй номгон байдалые Балмын үгэнүүд таһална:

— Бэшэг ерэнэ ааб даа. Хүлеэгээд байха хэрэгтэй. Муу һайн эрэшүүлэй үгэдэш ороһоной хэрэггүй.

Балмын урдаһаа юумэ дуугарха хүн олдобогүй. Энэ һамганай юун тухай таамаг хэлэһыень бишье ойлгобогүйб. Юрэдөө, Балма муу һайншье һаа, минии эжытэй ханилдаг хүн гээшэ. Үбэлэй үдэшэлэн хоюулан хөөрэлдөөд һуушан гэхэдээ, бүри Суг мүшэнэй баруун хойно ошоһон хойно тарадаг бэлэй. Энэ эхэнэр үхибүүшьегүй, үбгэшьегүй. Дайнай урда тээ Дондог Тыгшеевтэй «һайнууд» байһан юм хаш. Харин мүнөө тэрэнь бусажа ерэхэдээ, Балма тээшэ харанашьегүй бэшэ аал? Мархаевта Балма ехэл дурагүй. Үбгэтэй һамганай хойноһоо ябана гэдэг. Үбгэтэй һамганиишье минии эжы ха юм. Эхэнэрнүүдэй хоорондо юу хэлсэдэгые, шэбэр-һабир гэлдэхые би хуу мэдээд байдагби. Намайе үшөө үхибүүн, юумэ ойлгоногүй гээд тэдэнэр ехэл лэ эндүүрнэ даа.

Һамгад тад ондоо юумэн тухай хөөрэлдэнэ. Пишагаһаса энеэлдэнэ.

Пагма гэжэ һамган түүдэгэй сусал абажа, тамхияа носоохо зуураа, уралайнгаа шомбогоносо үгэлнэ.

— Үглөөгүүр һая бодоод, нюураа угаагаад, гэртэ ороһомни, Аандан гээшэ аймшагтай сухалтай хүн намда ерэбэ: «Үмдыем ши нюугаа ёһотойш». Үгыб гэхэдэ, ойлгохо юм бэшэ. Ошожо байжа оро дэбдихэрыем онгиргобо. Хэншьеб тоомоо таһаржа, бии үгы ганса эрынгээ үмдэ нюужархёо. Тэрэнь хуу нам дээрэ унаа. Хэлэгтылши, Аанданай үмдэ хэн нюугааб?

Һамгад дарья табилдан энеэлдэнэ. Балмын дуун сад-няд гарана:

— Пагмамнай өөрэхэнөөл нюужархёод... Даг хара, тоһон болошоһон Аанданай үмдэн маанадта хэрэггүйл. Ши, Пагма, өөрөөл нюужархёо бэшэ гүш?

Пагма, урдаа оруулнагүй. Аандан трактористын үмдэ нюуһаншье хүн олдобогүй...

Сэржэн намда дүтэлбэ. Толгойем эльбэнэ.

— Галдан, Бургаастайһаа гүш? Манай эжы харагданагүй гү? — гэжэ хэлээд, үбсүүгээ бараад баряад абана.

Дэлэгэй Мэдэгмаа хамар доро гүбэрнэ:

— Барһан эжышни ябагаар хайшан гээд ерэхэб даа. Холо ха юм. Тэрэ Гэлэгмаатай дайралдажа, һуугаад ерээ һаань, хэсүү зохид һэн. Хүхэн дэлбэрхэдээ гайтай юм. Бишье Дамбиигаа хүхэнһөө гаргахадаа туляа һэмбеэ... Мүнөө амарааб.

— Мэдэгмаа, үхибүүдээ хайшан гээд ябанаш? — гэжэ эжымни һанаагаа зобоно.

— Газааһаань сүургадаад ерэнэб. Эдеэ хоолыень һүниндөө бэлдээд, үглөөгүүр хираанаар гарагшаб. Далаймни ёһото хүн болоо. Дамбиигаа хүсэд хараад, бааһа, шээһэндэнь зууруулхаа болёо, — гээд Мэдэгма тамхияа бааюулна.

Залиржа байһан галые Сэржэн удхална.

— Сэгээ хэн уухаб? Эндэ нэгэ заа үлөөд байна.

— Хэл даа наашань, — гэжэ Балма аягаяа һарбайха зуураа, Сэржэнэй нюур руу хялам гэжэ хараадхина. «Тыгшеевыемнай буляаһан үлэгшэн. Тэрэшни шамаяаш хаяа. Ушхайта руу гүйлгэдэг болоо...» гэһэншүүгээр Балмын шарай шэрүүншэг болоод орхино.

— Сэржэн, энэ Галданда хүхэеэ хүхүүлээд орхихоо яагаа хүмши? Энэш дэлбэрээд, һүүлдэнь зобоохо, — гэһэн Мэдэгмаагай үгэнүүд намайе сошообо.

— Нээрээшье. Галдан хүхэжэ үгыш даа. Зобошооб,— гээд, Сэржэн платингаа шагтануудые тайлахаа забдана.

Эшэдэһэмни хүрэжэ, эжынгээ саана хоргодошоноб. Һамгадай энеэлдэхэ гээшэнь:

— Хүхыш, Галдан. Яаха һэм. Залгингүй нёлбоод харарай.

— Хүхэнэй һүн гээшэмнай зутар амтатай юм гүбэ.

— Юу эшээ гээшэбши?

Бинь таһа арсанаб. «Пэй даа. Заахан үхибүүн бэшэ аад, хүхэ хүхэжэ байха. Эшэжэ газар доро орошохоор», — гэжэ һанахадаа, оймни гуташахадал гэнэ. Сэржэндэ хэдышье дуратай һаа, үнэн дээрээ, хүхыень хүхэхэ болоходоо, эшэдэнэм хүрэжэ, тодхоһон буу доро шье хүхэжэ үгэхэгүй хэбэртэйб.

Сэржэн һаланагүй. Шандайшаһан томо сагаан хүхээ гаргажа, намайе аргадана. Үгы даа, яашье, аргамни үгы. Ядахадаа эжымни оролсоно:

— Хүхөөд угэ! Барһаншни үбдэжэ байна ха юм.

Хахалһан газар дээгүүр саашаа гүйжэ ошоод, байрадаа гунхалзан зогсооб. Эгээл энэ үедэ хэншьеб һүхирэн татажа хэлэбэ:

— Гэлэгмаа ерэжэ ябана!

Үнэхөөрөөшье, хоёр тэргэ моритой хүнүүдэй Бургаастай тээһээ һубарилдан ябахань харагдажа, анзаһашад булта хүл дээрээ бодошобо. Һарабшалжа байжа шэртэнэд.

— Урдахинь хэн бэ даа?

— Хойнонь ябааша сохом Гэлэгмаа.

— Урдахинь Борноо ха юм. Газар хэмжэхээ ерээ.

...Моритойшул хахинаһаар хүрэжэ ерэбэ. Гэлэгмаагай тэргэдэ һуулсаһан Сэржэнэй эжы Дэжэд хүгшэн аахилһаар буужа, мансытай үхибүүе эхэдэнь үгэнэ. Сэржэн яаралтайгаар шагтаяа тайлажа, хүбүүхэндээ хүхыень олгуулна. Тэрэнь хомхойгоор хүхыень амандаа абажа, гоог-гоог гэжэ байжа абяа гарана. Хүхэеэ алдаад, тархияа һэжэрэн, дахин олоно.

— Ёоё, ёоё! Аргаарыш даа, барһамни. Үбдэнэ ха юм, — гэжэ Сэржэн нюдэеэ анина.

Борноо бригадир галай хажууда ерэжэ, хоолойгсо хэды еды заһасагаан:

— Зай, хэр хахалжа байнат? — гэжэ асууна.

— Бараг даа, — гээд һамгад харюусана.

— Нормоёо бултадаа дүүргээ гүт? Дүүргээгүй хүн һүни хахалхаяа бэлдэжэ байг!

— Дүүргээ зон бэшэ аалди.

Борноо һард бодожо, тэргэ дээрэһээ хэмжүүр абаад, хахалһан газарые хүндэлэн алхалшаба. Һамгад хойноһоонь һэр-мэр хараад, миһэд гэлдэбэ.

Нарбагар ута тэрлигтэй Гэлэгмаа нюһаяа татажа байгаад, тэргэ дээрэһээ ута хобто буулгана. Обёос, һолоомон, үбһэнэй бутархайе холижо, заахан уһанда зуураад, моридые эдеэлүүлнэ...

Бригадир бусажа ерэбэ. Хаб хара болошоһон дэбтэр хаһаан сооһоо гаргажа, юушьеб бэшэнэ. Һүүлдэнь сухалтайгаар Балма тээшэ хараба:

— Шимнай баһа нормоёо дүүргэбэгүй гүш? Яашообши?

Балма абяа аниргүй.

Борноо богонихон харандашаараа сабиргайгаа маажана:

— Уштите! Иимэ хатуу сагта нормо дүүргэхэгүй гээшэмнай гэм хэһэнтэй адли. Фронтдо талхан хэрэгтэй.

— Борноо ахай, ахай болиит даа. Ойлгоо хүн ааб заб. Моридни эсэшэнэ, — гэжэ Балма уруу дуруу болоно.

— Морид эсэнэ гү, али өөрөө залхуурна гүш? Бү мэдэе. Һүни хахалхаш! — гэжэ байжа бригадир ганирна.

— Интэрээ һүхирхэдэ юун болодог юм? Ааляар хэлэхэдэ аргагүй юм гү? Дүлии хүн үгыл, — гэжэ эжымни һанагдаагүй эридээр хэлэжэрхибэ.

— Юун гэнэш, Санжит? — гэжэ бригадир урбагад гэнэ. (Хүнэй урдаһаань дуугархада, ехэ дурагүй юм гэжэ дуулаа һэм. «Эрэш улэй үгыл хада һамгад соо годоршоод, аха захагүй болошоһон Борноо ха юм» гэжэшье хэлсэхыень шагнааб). — Энэ Балмаяа үмөөрнэ гээшэ гүш?

— Үмөөрнэ үгыб. Моридынай эсэшэнэл даа, — гэжэ эжы дарууханаар харюусана.

— Өөрынгөө газар хахалуулна бэшэб. Колхозой газар. Хүлеэжэ бү ядагты! Залуу бригадиртай боложо һаяар амархат. Илангаяа заримашуул бүришье налайхань ааб даа, — гээд Борноо номгоронтобо.

— Юун гэнэт даа? Та хаана ошохотнойб, Борноо ахай? — гэжэ Дэлэгэй Мэдэгмаа һонирхобо.

— Үбгэрөө, һалаа хүн аабзаб. Малай бригадир болохомни. Орондомни Мархаев орохонь, — гээд минии эжы тээшэ хараад абаба.

Хэншье абяа гарабагүй. Орбогонуур, олон зантай Борноогой үгэнүүдтэ этигээ юм гү, али үгы гү? Мархаев бригадир болохонь гэжэ дуулаад, үнэн дээрээ, би баярлашабаб. Тэсгэн үни хада эжытээ суг колхозой правлениин суглаанда ошоо һэм. Тэрэ суглаанда хэн намайе оруулха һэм даа. Коридор соо бухэли үдэшэндөө һуугаа бэлэйб. Парторг Жамсо Дугаров Борноо бригадирые ехэл хараагаа даа. «Бадарган, бүдүүлиг зантай, хүнүүдтэй суг хүдэлжэ шаданагүйш, һүхирнэш, хүугайлнаш, дайнда үбгэдөө гээһэн һамгад гэжэ мэдэжэ байгаад хатуурханаш», — гэжэ байгаад парторг һайса ороо. Тиихэдэ колхозой түрүүлэгшэ Цырен Эрдынеев Борнооемнай үмөөрхэ юм. Энэ суглаанай һонин намда хуу дуулдажа байна. Юуб гэхэдэ, түрүүлэгшын кабинедэй таһалгын хана нимгэхэн ха юм. Мүнөө Мархаев бригадир болохонь бы!

...Харанхы болошоһон хойноо Бургаастай һууриин тээшэ ябахаяа бэлдэбэбди. Гэлэгмаагай тэргэ дээрэ Дэжэд хүгшэн, Сэржэн хүбүүнтэеэ, би эжытээ һуубабди. Даажа ядаһан морисо Гэлэгмаа ташуурдана:

— Һэшэ, һэшэ гэнэм, Яндан адагуусанши даа!

Дэжэд хүгшэн аалихан дуугарна:

— Тугаар тэрэ Борноо юун гэнэб даа? Мархайн Ринчин бригадир болохонь гэжэ гү даа?

— Тиимэ, — гэжэ Сэржэн харюусана.

— Зүдэр һайн хүбүүн даа. Зангааршье номгон. Гэрхэ, түни хүн. Тингээд һамгал абахагүйень гайхадагби. Тэрэнэй һамган болоһон хүн жаргалтай ябаха...

— Эжы-аа! Яахатнайб залуушуулай хэрэгээр! — гэжэ Сэржэн энэ хөөрэлдөө ондоо тээшэнь абаашахые оролдоно...

— Тиимэшье даа. Үгы, энэ даймнай хэзээ дүүрэхэ юм? — гээд, Дэжэд хүгшэн гэмэрнэ.

— Дүүрэхэ болоо, эжы. Манай сэрэгүүд Берлиндэ дүтэлжэ ябана гэжэ газетэдэ уншаа һэм, — гэжэ Сэржэн баяртайгаар хэлэнэ.

— Бурха-аан даа. Хүбүүднайш бусаха һэн, — гээд Дэжэд хүгшэн наманшална.

Эжымни дэгэлээ сэлинхэй. Би тэндэнь орошоод, өөдөө хаража хэбтэнэб. Огторгойдо одо мүшэд ониб-аниб эмниилдэн, намайе наада барина хэбэртэй: «Эшхэй даа! Иимэ томо хүбүүн аад, эхынгээ үбэр соо хэбтэхэ!»

Тэргэмнай дондорно. Сэбэр харгыда ороһон моримнай турьяжа ябаад хатарна. Хажуудамнай һууһан Сэржэн үхибүүгээ бүүбэйлэн энхэржэ, үлгын дууе уянгатайгаар гүнгэнэнэ. Энэ зөөлэхэн, намдуухан аялга доронь бишье дуурлажа, модон тэрғын дүүжэн дээрэ үлгыдүүлжэ, амтатайханаар унтахаяа забданаб. Нюдэмни эжэ эхигүй анилдана.

ЭГЭШЭ ДҮҮНЭРЭЙ АРБАН МЕДАЛЬ

Эгэшэ дүүнэр Наталья, Татьяна Перчаткинатан Башкирай АССР-эй Белорецк городто түрэһэн, хүмүүжэһэн юм. Эдэ хоёр Бакуриани тосхондо үнгэргэгдэһэн СССР-эй арадуудай гурбадахи спартакиадаһаа арбан медальтай нютагаа бусажа ерэбэ. Энэнь спортсменүүдэй шэнэ рекорд тогтооһондол адли сэнтэй, үнэтэйшье бээз.

— Наташа Надежда хоёр манай саашадаа найдаха эгээл бэрхэ, хурдан солбон, зүрхэтэй халаан. Илангаяа Таня эрхим бэлэдхэлтэй, хадын үндэр өөдэ, доошоошье һолжорходоо, һүбэлгэн бэрхэ. Иимэл спортсменүүд саашадаа урагха, хүдэржэхэ зэргэтэй,—гэжэ СССР-эй олон удаа чемпионка болоһон Галина Шихова эдэнэр тухай хөөрэнэ.

Уфа хотын физкультурын институдай нэгэдэхи курсада һуралсажа ябаһан 17 наһатай Татьяна Перчаткина Бакурианида үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ хабарай сэсэгүүдые түүһэндэл адляар медальнуудые суглуулба ха юм. Тэрэнэй үетэн соо Танидал хүрэжэ хадаһаа һолжорхо, урилдаха спортсмен байгаагүй бшуу. (Спартакиада дээрэ эдиршүүлэй дунда бүхэсоюзна түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үнгэргэгдэһэн юм). Тиибэшье һаань, Татьяна оронной мэдээжэ санашадые ахижа, хадаһаа түргөөр һолжорходоо, бронзо, тусхай слалом урилдаагаар мүнгэн медальнуудта хүртэһэн байна.

Дүүдээ ходо һанаагаа табижа ябадаг, ухаансар бэрхэ 20 наһатай Наталья Перчаткина слаломай хоёр урилдаанда хабаадахадаа, мүнгэн, бронзо медальнуудта хүртэһэн байха юм. Тэрэ мүнөө нютагайнгаа физкультурын институдай гурбадахи курсада һуралсана.

...Эгэшэ дүүнэр хоорондоо үнэн зүрхэнэй энхэрэл оролдолготойгоор хандадаг байһанһаа олондо һайшаагдаһан, магтуулһаншье байна. Энеэдэ зугаата Татьяна, шогууша хүхюун Наталья хоёр хаанашье ябахадаа, үетэн нүхэдтэйгөө тааража ядадаггүй. Тусхай слалом урилдаанай эхилээд байтар болгоомжогүйгөөр гүйжэ ябаһан судья Танинсаныш тулуур хухалжархиба ха. Харин тэрээнтэй зэргэлээд байһан Эстониин санаһан ерээдүйн чемпионкада өөрынгөө тулуур үгэһэн байна...

Ураалай хадын хормойдо түбхинэһэн Белорецк хотодо Наталья Татьяна хоёр ургаһан, хүмүүжэһэн гээд дээрэ хэлээ һэмди. Тэдэнэр бүлэ соогоо табан эгэшэ дүүнэр. Гурбан эгэшэнэрынь юрын һургуулида, харин дүү басагадынь — Наталья Татьяна хоёрынь хада уулын хүшэр хүндэ гаталуурнуудые санаар дабажа һураха тусхай һургуулида ороһон байгаа. Мүнөө эдэ хоёрой—Наталинь — 11, Татьянань долоон жэлэй туршада энэ мүрысөөндэ хабаадалсажа ябана.

Дэлхэйн болон Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэдэг мүрысөөнүүдтэ таһалгаряагүй хабаадалсажа ябаа һаа, манай ороной эрхим санаша басагад хилын саадахи оронуудай спортсменүүдтэй ядабаригүй туласалдажа шадахаар гэжэ хоёр эгэшэ дүүнэр зүб лэ һанамжална.

— Манай санашадай урилдадаг зүргэ уласхоорондын мүрысөөнүүдые үнгэргэдэг харгынуудта орходоо алишье талаараа бэлэдхэл муутай, — гэжэ тэдэнэрэй тренер Игорь Скрябин нэмэнэ.

Залуушье һаа, дүршэл баянтай Скрябинай нэрэтэй Белорецкын санашадай амжалта нягта холбоотой. (Тэрэ өөрөө санаар урилдахаяа болиһоор оройдоол жэл тухай боложо ябана). Мүнөө Игорь Скрябинай хүтэлбэрилдэг Белорецкын санашадай һургуулида хэдэн тренернүүд, гурбан зуу гаран һурагшад тоолоргдоно. Тэдэнэр лэ өөһэдынгөө хүсөөр хэдэн жэлэй саада тээ һайн түхеэрэлгэтэй санын хоёр баазатай болоһоц, зургаан дүүжэн харгы, хадаһаа түргөөр һолжорхо хоёр харгы гаргаһан байха юм. Сэхынь хэлэхэдэ, Белорецк хотодо хада уулаһаа һолжорходоо зүрхэтэй бэрхэ, дээдэ классай санашадые бэлэдхэхэ бүхы арга боломжо бии гэжэ тэмдэглэлтэй.

Эгэшэ дүү Перчаткинатанай абаһан медальнуудай толон соо тренернүүд болон Белорецкын һургуулида хүмүүжэһэн спортсменүүд харагдана ха. Тиимэһээ эндэхи Ураалай хаданууд шадархи «уурхайһаа» эрхим бэлэдхэлтэй, дээдэ классай санашад далижан гарана бшуу. Хэн мэдэхэб, ерээдүйдэ эндэһээл — Белорецк хотодо хүмүүжэһэн санаша басаган уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ шалгаржа, үнинэй хүлеэгдэһэн чемпион болохо аалам.

(ТАСС).

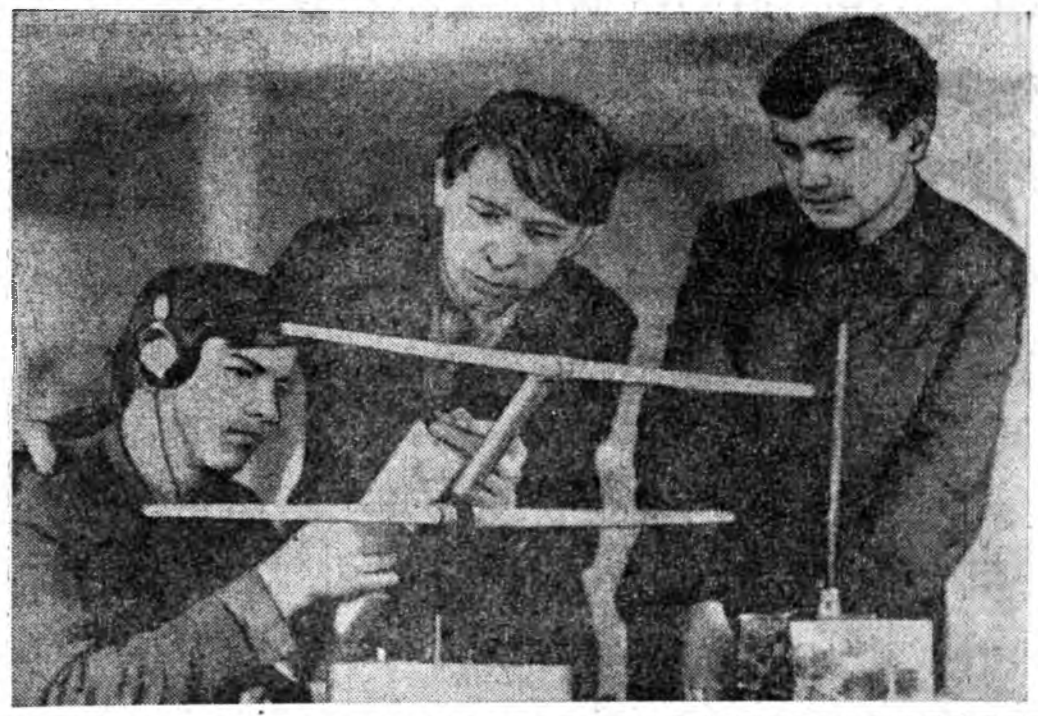

Байгша оной апрель һарада Улаан-Үдэ хотодо республикын эдир техникүүдэй выставкэ үнгэргэгдэхэнь. Түс выставкэдэ урда жэлнүүдэйхидэ орходоо олон экспонадууд табигдахаар хүлеэгдэнэ.

Ленинэй ордента локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэдэй хүбүүд энэ выставкэдэ өөһэдынгөө урлан дархалһан зүйлнүүдые табихаар бэлдэжэ эхилбэ. Тэдэнэй дунда эдир авиамоделистнууд, радистнууд болон ракетэ зохёогшод олон.

Мүнөө эдэнэрэй уран гараар бүтээгдэһэн самолёдууд, ракетэнүүд, радиоприемнигууд выставкэдэ табигдахаар бэлэн болонхой.

Зураг дээрэ: ЛВРЗ-гэй эдир техникүүдэй станциин радистнууд өөһэдынгөө бүтээһэн радиоустановко шалгажа байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ГАВАНА

КУБЫН КОМСОМОЛОЙ КОНФЕРЕНЦИИЕ УГТУУЛАН

ТАСС

Кубын комсомол — Кубын Залуу Коммунистнуудай Союз (СМК) национальна долоодохи конференцидээ бэлэдхэл хэжэ байна. Энэнь СМК-гай байгуулагдаһаар 12 жэлэй ойтой тудалдана.

Мартын 31-дэ конференцидээ суглараһан республикын хүбүүд, басагадай олон мянгаад түрүү отрядай делегадууд парти, правительствын даабаринуудые, СМК-гай II съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэлгын дүнгүүдые согсолхо, организациингаа хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха зорилгонуудые хараалха байна.

Конференци үнгэргэлгөөр орон дотор болоһон тоосоото-һунгалтын комсомолой суглаанууд түгэсэхэ байна гэжэ СМК-гай Национальна комитедэй нэгэдэхи секретарь Луис Орландо Домингес тэмдэглээ. Ерэхэ жэлдэ үнгэргэгдэхэеэ байһан Кубын Компартиин нэгэдэхи съездын урда тээ комсомолой хүгжэн бэхижэжэ байһые эдэ суглаанууд элирхэйлэн гэршэлбэ.

БАРУУН БЕРЛИН

С. Прокофьевой балет Баруун Берлиндэ табигдаба

ТАСС

С. Прокофьевой «Ромео ба Джульетта» гэжэ баледэй премьерэ Баруун Берлинэй городской оперо соо болобо. Энэ зүжэг ехэ амжалтатайгаар табигдаа.

ВАШИНГТОН

ГОСДЕПАРТАМЕНТЫН ТҮЛӨӨЛЭГШЫН МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Гүрэнэй секретарь Г. Киссинджер Холбоото Штадуудай Президент Р. Никсонтэй уулзажа, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкатай хэһэн хөөрэлдөөнүүдэйнгээ дүнгүүд тухай мэдээсээ гээд США-гай гүрэнэй департаментын түлөөлэгшэ Дж. Вест мэдээсэбэ.

Москвада болоһон совет-американ хөөрэлдөөнүүд хоёр ороной хоорондохи харилсаа хүгжөөлгэдэ шухала алхам болоно гэжэ Дж. Вест тэмдэглээ. Хөөрэлдөөнүүдэй үедэ зүбшэн хэлсэгдэһэн хэдэ хэдэн асуудалнуудаар үгээ бүрин ойлголсожо байһанаа элирхэйлэн мэдүүлһэн байна гэжэ гүрэнэй департаментын түлөөлэгшэ хэлэбэ.

Уласхоорондын асуудалнуудаар үгээ ойлголсохын тула дэлхэйн хүсэн түгэс хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэд уулзаха ёһотой гэжэ Дж. Вест тэмдэглээ.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

ТУҺАТАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

Совет-американ харилсаанууд гэмгүй һайнаар хүгжэнэ. Хоёр гүрэнүүд али алиндаашье аша туһатай эдэ харилсаануудаа улам саашадань бэхижүүлхын тулада хүсэдөөр шиидэнги байна. Үнгэрэгшэ долоон хоногой турша соо Москвада КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын США-гай гүрэнэй секретарь, национальна аюулгүй байдалай асуудалаар президентын туһалагша Г. Киссинджертэй хэһэн хөөрэлдөөнүүдэй удха шанарые дэлхэйн хэблэл иигэжэ сэгнэһэн байна.

Һүүлшын 2—3 жэлэй турша соо, илангаяа гүрэнүүдые толгойлогшонорой Москвада ба Вашингтондо уулзаһанай һүүлээр СССР США хоёрой хоорондохи харилсаанууд, хэнэйшье мэдэһээр, эбэй ёһоор зэргэ оршохо гэһэн замаар урагшаа дабшаа юм. Дэлхэйн эгээл хүсэтэй эдэ хоёр гүрэнүүд гол шухала хэлсээнүүдые баталаа һэн. Эдэ хэлсээнүүд хадаа хоёр гүрэнэй хоорондохи харилсаануудые үндэһөөрнь шэнэдхэн хубилгаха хэрэгтэ эхи табихаһаа гадна, «хүйтэн дайнһаа» уласхоорондын түгшүүрилтэ байдал һуларуулха тээшэ эрид эрьелтэ хэхэдэ, туйлай ехээр нүлөөлөө бшуу. Баруун оронуудай хархис этэгээдүүдэй хэдышье эсэргүүсээ һаань, тодорхой хэлсээнүүд баталагдаад, бүхы дээрээ амжалтатай һайнаар бэелүүлэгдэжэ байна. Эдэ хэлсээнүүд буу зэбсэг яаралтайгаар бүтээлгые хизаарлаха, худалдаа наймаанай-экономическа, эрдэм-техникын ба соёл культурын харилсаа холбоо үргэдхэхэ хэрэгтэ зорюулагданхай.

Энэ хадаа шухала найдал түрүүлмэ алхамууд гээшэ. Тиигэбэшье эдэ бүгэдэ оройдоол түрүүшын алхамууд болоно. Ушар иимэһээ совет-американ хөөрэлдөөнүүдые үргэлжэлүүлхэ гээшэ тон шухала ха юм.

Мүнөөнэй хөөрэлдөөнүүдэй үедэ шиидхэгдээгүй олон асуудалнууд, СССР-тэ США-гай президент Р. Никсонэй ерэлгэдэ бэлдэлгэтэй холбоотой асуудалнууд харагдажа үзэгдэһэн байна. Энэ хадаа хөөрэлдөөнүүдэй онсо шэнжэнь болоно. Совет-американ харилсаануудай байдал ба ерээдүйн сагта тэдэнэй хүгжэхэ арга замууд, стратегическэ буу зэбсэг улам саашадань хизаарлаха, Европодо аюулгүй байдал сахиха ба харилсаа холбоо хүгжөөхэ асуудалаар болоһон зүблөөн гэхэ мэтэ амин шухала асуудалнуудаар Л. И. Брежнев, А. А. Громыко Г. Киссинджертэй һанамжануудаа халан абалсаһан байна. Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал эбэй ёһоор гуримшуулха асуудалые хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадагшад мүн лэ хаража үзөө.

Мүнөөнэй совет-американ хөөрэлдөөн Советскэ Союз Холбоото Штадууд хоёрой хоорондо бэе бэеэ үлэмжэ һайнаар ойлголсохо хэрэгтэ, гүрэнүүдэй толгойлогшонорой совет-американ гурбадахи уулзалгын амжалтада һайнаар нүлөөлхэ байха, тиимэһээ дэлхэй дээрэ түгшүүрилтэ байдал улам һуларуулха хэрэгтэ хубитаяа оруулха байха. Энээндэ һэжэг байхагүй.

БЭЕЭ ДААНХАЙ БАЙДАЛАЙ ГУРБАН ЖЭЛ

Бангладешэй арад оронойнгоо бэеэ даанхай болоһоор гурбадахи жэлэй ойе элдэб һалбаринуудта туйлаһан горитой амжалтануудаар угтаба. Джудаар хэгдэдэг хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгэ дайнай урда тээхи хэмжээндэ хүрэхэ дүтэлөө. Эдэ хэрэгсэлнүүд Бангладешэй худалдахаяа газаашань гаргадаг эд бараанай гол зүйлынь болоно. Республикын 75 миллион улад зониие эдеэ хоолоор хангаха асуудал гол түлэб шиидхэгдэнхэй. Нёдондо жэлдэ барайгарай үзэгдөөгүй ехэ ургаса хуряагдаа һэн. Энэнь урда жэлэйхидэнь орходоо 20 процентээр ехэ ургаса байһан юм. Ороной гол порт болохо Читтагонг портые минэнүүдһээ сүлөөлһэнэй, сэбэрлэһэнэйнь һүүлээр тэрэ багай эрье шадар хариин гүрэнүүдэй худалдаа наймаанай судна нуудай тугууд эреэлжэлэн харагдадаг болоо.

1972 оной эхеэр Муджибур Рахманай правительство социально-экономическа хубилалтануудай үндэһэн шухала программа зохёогоо бэлэй. «Хүниие хүнэй дарладаггүй, үнэн зүб байдалтай общество байгуулха зорилгоор» национальна экономикые түсэбэй ёһоор хүгжөөхэ зам залуу республика шэлэһэн байгаа. Правительство хадаа джут болбосоруулха бүхы предприятинуудые гүрэнэй мэдэлдэ абаа. Гүрэн банкнууд болон страховой компаниинуудые, түмэр замай, агаарай болон далайн транспортые өөрынгөө хиналта доро мүн лэ абанхай. Орон дотор аграрна реформо бэелүүлэгдэнэ. Энэ реформо помещигүүдэй эдлэдэг газар хизаарлаха хэрэгтэ зорюулагданхай.

Үнгэрэгшэ жэлэй ноябриин һүүл багаар Бангладешэй правительство национальна экономикые хүгжөөхэ табан жэлэй түрүүшын түсэб һайшаагаа һэн. Энэ түсэб хүдөө ажахын ба промышленна продукци нилээд ехээр үйлэдбэрилдэг болохо, улад зониие улам олоор ажалтай болгохо, саарһан мүнгэнэй буурагалгатай тэмсэхэ хэмжээнүүдые хараална.

Уласхоорондын оршондо Бангладешэй Арадай Республикын байдал нилээд бэхижээ. Тэрэ хадаа мүнөө дэлхэйн бүхы оронуудтай шахуу дипломатическа харилсаа байгууланхай. Февраль һарада тэрэниие Пакистанай правительствошье мэдэрээ.

Бангладеш Советскэ Союзтай, бусад социалис оронуудтай харилсаа холбоогоо амжалтатайгаар хүгжөөнэ. Совет хүнүүдтэй энэ ороной олохон районуудта ушаржа болохо юм. Эдэ хэд бэ гэхэдэ, инженер-барилгашад, уһанда шэнгэһэн судна нуудые гаргадаг уһан сэрэгшэд, ошохын аргагүй шахуу районуудта эдеэ хоол болон түхеэрэлгэ абаашадаг летчигууд болоно.

«Бангладешэй арад зон бэеэ даанхай байдалайнгаа түлөө тэмсэхэ үедэнь Советскэ Союзай үзүүлһэн сэгнэшэгүй ехэ дэмжэлгые, мүн дайнай һүүлээр оронойемнай һэльбэн шэнэлхэ хэрэгтэ тэрэнэй оруулһан хубитые хэзээдэшье мартахагүй», — гэжэ премьер-министр Муджибур Рахман мэдүүлээ һэн.

Залуу республикада шиидхэгдээгүй нилээд горитой асуудалнуудшье бии. Орон дотор хи орёо хүндэ байдал үшөөл үзэгдэһэн зандаа, элдэб эсын һүйдхэлшэд хорото ааша гаргаһаар. Элдэб һүйдхэл, хорото ябуулга хэжэ, хархис этэгээдүүд экономикын хүгжэлтые һаатуулха, түрүү шэнжэтэй хубилалтануудые бэелүүлхэдэ һаад ушаруулха гэжэ пэдэнэ. Зүгөөр Бангладешэй арад зон экономикоёо һэргээн бодхоохо ба орон доторхи политическэ байдалые һайжаруулха хэрэгтэ туйлаһан амжалтануудтаа түшэглэжэ, мүнөөнэй бэрхэшээлнүүдые дабан гараха, оронойнгоо һаруул һайхан ерээдүйн бата найдамтай үндэһэ һуури байгуулха байһандаа батаар этигэнэ.

Э. БАСКАКОВ,
С. СОЛОВЬЕВ,
(ТАСС).

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

ЛИМЭ

ХАНИ ЁҺОНОЙ ОРШОН БАЙДАЛДА

ТАСС

Комитедэй түрүүлэгшэ, Советскэ Союзай Герой, СССР-эй летчик-космонавт В. В. Николаева-Терешкова түрүүтэй Совет эхэнэрнүүдэй комитедэй делегаци хани ёһоор Перуда айлшалба.

Хүндэмүүшэ Перугай газар дээрэ ерээд байха үедөө совет айлшад республикын хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадтай, тэрэ тоодо Перугай президент Хуан Веласко Альварадо гэгшэтэй уулзаһан, эхэнэрнүүдэй, профсоюзай, соёлой эмхинүүдэй түлөөлэгшэдтэй хөөрэлдэһэн, орон соогуурнь ябажа хараһан байна.

Тиин Совет эхэнэрнүүдэй комитедэй делегаци Эхэ орондоо бусахаяа мордобо. Перугай ниислэл хотын тусхай тушаалтад, олониитын түлөөлэгшэд делегациие халуунаар үдэшөө.

ЛИМЭ

ХИРУРГНУУДАЙ КОНГРЕСС

ТАСС

Хирургнуудай уласхоорондын бүлгэмэй конгресс Перугай ниислэл хотодо боложо дүүрэбэ. Дэлхэйн 48 ороной, тэрэ тоодо Советскэ Союзай медицинын мэргэжэлтэд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадаа. Конгресстэ хабаадагшад дэлхэйн медицинын һүүлэй туйлалтануудтай танилсаһан, хирургиин талаар эрдэм-шэнжэлэлгын ба бодото хүдэлмэриин дүй дүршэл халан абалсаһан байна.

Советскэ Союзда зүрхэндэ хэгдэдэг орёо нарин хирургическа операцида зорюулжа, Совет делегациин хэһэн элидхэл мэргэжэлтэдэй анхарал татаа, һонирхол үүсхээ.

КОЛОМБО

Хани барисаамнай бэхижэнэ

ТАСС

Шри Ланка СССР-тэй, социалис бусад гүрэнүүдтэй бата бэхи хани барисаатай юм гэжэ ирригациин, элшэ хүсэнэй, шоссейнэ харгын министр М. Сенанаяке Советскэ Союзһаа бусаһанайнгаа һүүлээр мэдүүлээ. Национальна экономикоёо хүгжөөн бэхижүүлхэдэмнай эдэ оронууд туйлай ехэ туһа хүргөө, мүнөөшье хүргэжэ байна гэжэ министр ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ. СССР-эй эб найрамдалта гадаадын политикын интернациональна шэнжэ, бүхы оронуудтай хани барисаатайгаар зэргэ оршохо, эб найрамдал хангаха хүсэл эрмэлзэлынь энээниие батаар элирхэйлэн гэршэлнэ.

Хани барисаата совет арадта Шри Ланкагай правительствын, арад зоной үмэнэһөө баяр баясхалан хүргөөд, манай хоёр ороной аша туһада али бүхы харилсаа холбоонойнгоо саашадаа бэхижэхэ ушарта этигэн найдажа байһанаа мэдүүлээ.

БЕРЛИН

Вьетнам арадые дэмжэнэ

ТАСС

Урда Вьетнамда эб найрамдал хангаха, национальна эблэрэлгэ туйлаха талаар Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын һаяхан оруулһан дурадхалые Германиин Демократическа Республикын Эб найрамдалай Совет һайшаагаа гээд ГДР-эй Эб найрамдалай Соведэй эндэ тунхаглагдаһан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Бүмбэрсэг дэлхэйн эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдтэй хамта ГДР-эй хүн зон вьетнам арадые саашадаашье дэмжэхэ юм гээд мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

ХЕЛЬСИНКИ

Чилидэхи харата ябуулгануудые зогсоохо

ТАСС

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет мэдүүлгэ тунхаглахадаа, Чилидэхи сэрэгэй хунтын харата муухай ябуулгануудые эрид буруушаажа байһанаа элирхэйлбэ.

Мүнөө үедэ хунта Сальвадор Альендиин правительствада үнэн сэхэ байһан сэрэгэй алба хаагшадые гүрэндөө урбаа гэжэ гэмнэн, зэрлиг бүдүүлигээр сүүдлэжэ байна гээд мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Хэдэн зуугаад офицернүүд, солдадууд баригдажа, хорото муухайгаар хэһээгдэһэн, саазалуулагдаһан байгаа. Генераль Альберто Бачелет түрмэ соо наһа бараа.

Демократическа түлөөлэгшэдһөө армияа «сэбэрлэхэ», Чилидэхи харата муухай ябуулгануудта эсэргүүгээр тэмсэдэг хүнүүдые айлган һүрдөөхэ зорилготойгоор сэрэгэй хунта иимэ бүдүүлиг ааша гаргана гээд мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

Чилидэхи хархис ябуулганууды болюулхын түлөө тэмсэлээ үргэдхэхыень Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэй национальна комитедүүдые, дэлхэйн түрүү үзэлтэй бүхы олониитые уряалба.

БУЭНОС-АЙРЕС

Хүдэлмэришэдэй илалта

ТАСС

Аргентинын ажалшадай буһалгаагаа үргэдхэхэдэ, байдалыень һайжаруулха тухай хүдэлмэришэн ангиин эрилтые нютагай предприятинуудай эзэд хангаха баатай болобо.

Аргентинын ажалай бүгэдэ ниитын конференциин түлөөлэгшэд ороной промышленнигуудай түлөөлэгшэдтэй, экономикын министртэй хэлсээ баталаа.

БОНН

БУҺАЛГААЛАГШАДАЙ ИЛАЛТА

ТАСС

ФРГ-дэхи Нижний Везер гэжэ промышленна районой машина, судна бүтээдэг 55 мянган хүдэлмэришэдэй, бусад мэргэжэлтэдэй буһалгаан амжалтаар дүүрэбэ Энэ буһалгаан 3 долоон хоногой турша соо үргэлжэлһэн байгаа. Буһалгаанда хабаадагшад нягта нэгэдэлтэй байжа, хүдэлмэришэдэй эрилтэнүүдэй нилээд ехэнхи хубииень хангахаар предприятиин эзэдые баадхаһан байгаа.

Жара гаран предприятида болоһон энэ буһалгаан Баруун Германиин хүдэлмэришэд-металлистнуудай эгээл ехэ тэмсэл болоно.

БЕРЛИН

И. КАНТЫН 250 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ТАСС

Элитэ ехэ немец философ Иммануил Кантын түрэһөөр 250 жэлэй ойдо зорюулагдаһан уласхоорондын суглаан эндэ дүүрэбэ. ГДР-эй, СССР-эй болон бусад социалис оронуудай, мүн ФРГ-гэй, Австриин, Франциин эрдэмтэд тэрээндэ хабаадаа. Суглаанда хабаадагшад: философууд, социологууд, юристнүүд Иммануил Кантын философско ухаан бодолой гүнзэгы удхатай холбоотой асуудалнуудые хоёр үдэрэй турша соо зүбшэн хэлсэһэн байна.

БАНГКОК

Камбоджодохи байлдаанууд

ТАСС

Удонгһоо хойгуур шэбээлһэн дайсанай бүлэглэлые Камбоджын сүлөөлэлгын хүсэнүүд һамна бута сохёод, арбан үдэрэй урда тээ энэ хотоһоо намнагдаһан гарнизоной үлэгдэлые үгы хээ.

Пномпеньһээ ороһон мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Удонгые бомбодохо тухай захиралта Лон Нолой сэрэгүүдэй командовани үгөө. Түүхэтэ, архитектурна хүшөөнүүдээрээ суута гараһан ороной эртэ урдын ниислэл хотодо Т-28 түхэлэй истребитель-бомбардировщигууд напалмата, фугасна бомбонуудые хаяна.

***

Удонг шадар һамна бута сохигдоһон Лон Нолой сэрэгүүд 650 хүнөө алуулаа гэжэ Пномпеньһээ ороһон мэдээсэлнүүд дотор хэлэгдэнэ. Эдэнэр ехэ буунуудаа, бронетранспортернуудаа, һомо хэрэгсэлнүүдээ орхёод, зугадаһан байна. Мүнөө пномпениин авиаци орхижо зугадаһан техникээ үгы хэхын тула бомбодожо байнхай. Удонгын гарнизоной үлэгдэлнүүдэй бута сохигдоһоной һүүлээр энэ хотоһоо зүүгээр шэбээлһэн сэрэгүүдэйнгээ түлөө пномпениин командовани һанаата болоно.

НЬЮ-ИОРК

Израиль хэлсээгээ эбдэһээр

ТАСС

Дүтын Зүүн зүгтэхи дайн байлдаа болюулха тухай Аюулгүйн Соведэй тогтоолые Израиль бүдүүлигээр эбдэжэ үргэлжэлһөөр гэжэ Сириин правительство ООН-ой Генеральна секретарьта мэдээсэбэ. Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин шиидхэбэринүүдые Израиль урдынхи мэтэ эбдэжэ, буудалдаа зогсооһон газарта сэрэгэй хёмороо үүдхэн, эзэрхэг туримхэй ябуулгануудаараа Дүтын Зүүн зүгтэ амгалан байдал хангаха хэрэгтэ тойбо татана гээд Сириһээ ООН-ой дэргэдэ сааг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшын бэшэг дотор хэлэгдэнэ.

ООН-ой Генеральна секретарь мэдүүлгэ хэхэдээ, Израилиин ба Сириин хоорондо буудалдаа зогсооһон газарта зэбсэгтэ хёмороо зүришэлдөөнэй үргэдэһэндэнь һанаата боложо байһанаа элирхэйлэн тэмдэглээ. Буудалдаа зогсоохо тухай Аюулгүйн Соведэй тогтоолые нарынаар сахихыень, Дүтын Зүүн зүгтэ байдаг ООН-ой адаглагшадтай олон талануудай харилсаа холбоо тогтоохыень Генеральна секретарь уряалба.

УНШАГТЫ[...]
һонирхохо[...]
байхат

ШУБУУДАЙ «ДОБТОЛГО»

ХОЛБООТО ШТАДУУ[...] Мэрилэнд штадтахи Гр[...] гэжэ багахан тосхондо шу[...] дай «добтолго» хэгдэжэ ба[...] Хабарай түрүүшын үдэр[...] эндэхи үдхэн шугы бурга[...] соогуур байрлахые дура[...] үй түмэн шаархайнууд, ш[...] дуудааша (дрозд) гэжэ[...] бууд бөөн һүрэгөөрөө ниит[...] ерэн, нара халхалжархи[...] даһан байха юм. Эл[...] хамгаалгын министе[...] Мэрилендын таһагай а[...] ветеринар д-р К. Крофо[...] багсаамжалан тоолой[...] ёһоор, мүнөө эндэ 3 мил[...] һоо үлүү шубууд бии ха.

Шубуудай «добтолго» хү[...] гэй һуурин тосхоной хү[...] ниие мэгдэхээжэ, ехэ, [...] олон тоото асуудал[...] шиидхэхыень баадхажа б[...] хай. Үй түмэн шубуу шо[...] үхэр малай эдеэлсэтэй газ[...] хара шорой болгожорхёо, [...] хэдэ нютагай нохойнуу[...] миисгэйнүүдтэй «наншал[...] Ороохо таряанай амбаар[...] хэтэйнь сасуу, эдэ шу[...] ниидэн орожо, ороохото[...] шээгүүдыень хаха тон[...] байна. Эндэхи газарые шу[...] най арган 5—6 сантиметр[...] заантайгаар хушажархёо.

«Уряалгүй айлшадтай» т[...] сэл хэхын тула Грейсемэ[...] зон онсо яаралтай суг[...] зарлаба. Лазерна гэрэл т[...] хэрэглэлгэһээ эхилээд, -б[...] дэ ниитээрээ маани мэ[...] уншаха, үргэл мүргэл хэ[...] рэтэр элдэб дурадхал[...] оруулһан байна. Удаа[...] соо хөөрэлдэн, үгээ ойлго[...] жо ядахадаа, туһалам[...] федеральна захиргаанда [...] даха шиидхэбэри абтаба. [...] бусын сагай уларилһаа бо[...] жо, шубууд үй түмэ[...] юрьен ниидэжэ ерээ, ти[...] аагархатайнь сасуу, ниид[...] ошохо байха гэжэ мэргэ[...] тэд мэдүүлнэ.

ГУРБА МЯНГАН ЖЭЛЭЙ ҮЕЫН...

ПАКИСТАНАЙ. Франц[...] археологууд Пирак [...] малталгануудые хэхэ [...] мүнөөнэй Белуджистанай [...] зар дээрэ эртэ урда сагта [...] нүүд ажаһууһан байгаа [...] элирүүлбэ.

Шабар амһартинуудай [...] тэрхэйнүүд, гоёолтонууд, [...] бусад зүйлнүүд 250[...] 3000 гаран жэлэй [...] хэгдэһэн байна. Эдэ бү[...] шэнжэлхэдээ, бүмбэрсэг [...] хэйн энэ районодо эртэ [...] хүн зоной ямараар ажа[...] даг, ямар хүгжэлтэтэй [...] һыень элирүүлхэ арга [...] юм.

ПРАВДА БУРЯТИ[...]

Нэгэдэхи хууда[...] СССР-эй Верховно Со[...] һунгалтые угтуулан. [...] нэр механизаторнууд [...] хо» — фоторепор[...] ТАСС-ай мэдүүлгэ.

Хоёрдохи хууда[...] Кабанскын аймагай у[...] наринжуулагшадай слё[...] рэһээ тэмдэглэл. К. Б[...] вай статья. Соведүүдэй [...] дэлмэри. СССР-эй ВДН[...]

Гурбадахи хууда[...] Г. Дубовиковагай ста[...] «Колхозой дэлгүүр бая[...] хаар» — Н. Бондарь [...] статья. СССР-эй Вер[...] Соведэй Президиумэй [...] зууд.

Дүрбэдэхи хууда[...] «Шадабари ба оролдо[...] А. Сахаровскаягай с[...] Хилын саанаһаа. Ула[...] рондын шэнжэлэл.

СЭНХИР ЭКРА[...]

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАМ[...]

Улаан-Үдэ. 18.00 — [...] жуулгын программа. [...] — Буряадай уран зохё[...] дой нэгэдэхи съезды[...] жэлэй ойдо. 18.35 — Т[...] визионно һонин. 18.55 [...] Үхибүүдтэ мультфил[...] харуулагдаха. 19,25 [...] «Пропагандистнарта, [...] сизм-ленинизм шудала[...] та туһаламжа». 19.45 [...] «Хүдөө ажахын эрд[...] университет. 20.25 — [...] гал сэбэр байха ёһото[...] киноочерк. 20.35 — [...] жэмтэ уулзалганууд». 2[...] — Уласхоорондын шэнж[...] (буряадаар). 21.25 — [...] носхолнууд. 21.40 — [...] най үеын үхибүүд» — [...] очерк. 22.00 — «Һ[...] мотоциклист» — урал[...] ханай фильм.

«СПОРТЛОТОГО[...]», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖ

«Спортлотогой». «Сп[...] лото-2-ой» мартын 30[...] Москвада үнгэргэгд[...] ээлжээтэ тиражай дүн[...] иимэ:

«Спортлото»: 8 (бок[...]) (волейбол), 16 (гимнаст[...]) 23 (хүнгэн атлетикэ) [...] сана-трамплин). 39 (са[...]

«Спортлото-2»: 5 (б[...] минтон), 13 (уһанай-с[...] спорт), 26 (мотобол), [...] (уһа руу һүрэлгэ), 37 [...] гэн буудалга), 42 (хүн[...] летикэ).

(ТАСС[...])

Реда[...]
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.